

ПРОГРАМЕН И ОРИЕНТИРАН КЪМ РЕЗУЛТАТИТЕ БЮДЖЕТ

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

- ❖ *ВСЕОБХВАТНО*
- ❖ *ДОСТЪПНО*
- ❖ *КАЧЕСТВЕНО*

ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

ЗА 2009 Г.

И РАЗВИТИЕ НА:

*НАУЧНИЯ ПОТЕНЦИАЛ - БАЗА ЗА
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ*

Визия за развитието на политиките

В Република България разработването и провеждането на националната политика в областта на образованието и науката е отговорност на Министерство на образованието и науката.

Превръщането на българското образование в ефективна система, неразделна част от общоевропейското образователно пространство, е основен национален приоритет, изискващ обединените усилия на българското общество. Отчитайки динамиката на глобализацията се свят, както и съвременните потребности на националната икономика и останалите обществени сфери, политиката на Правителството в областта на образованието е насочена към ускоряване на неговото модернизиране и развитие и същевременно към съхраняване на традиционните ценности на българската образователна система.

В областта на училищното образование – целта е осигуряване на равен достъп до качествено образование на всяко българско дете.

В областта на висшето образование – целта е осигуряване на качество и отвореност на системата на висшето образование.

В областта на науката – целта е създаване на ефективна система, насочена към развитие на научния потенциал и интегриране на българските учени в общоевропейското изследователско пространство.

Процесът на модернизация на българското образование се основава на следните **основни принципи**:

- **Баланс** между традиционните достойнства на българското образование и необходимостта от усъвършенстването му;
- **Прозрачност на управлението**, предвидимост на развитието и стабилност на решенията в системата на образованието;
- **Активно партньорство** между всички ангажирани с провеждането на образователната политика – държавни институции, учители, родители, работодатели, синдикати, неправителствени организации;
- **Конкуренция** между учебните заведения чрез предлагане на качествено и атрактивно обучение, независимо от формата им на собственост;
- **Отвореност**, т.е. превръщане на образователната система в гъвкава, отворена към развитието на икономиката и пазара на труда в Европейския съюз.

Приоритетите за реализиране на поставените цели са:

В областта на училищното образование:

- Осигуряване на равен достъп до качествено образование на всяко българско дете чрез реализиране на целенасочени мерки за намаляване на броя на отпадащите и необхванати ученици в задължителна училищна възраст;
- Въвеждане на иновативни методи в преподаването и ученето;
- Осигуряване на интегрирано обучение на децата със специални образователни потребности;
- Създаване и прилагане на ефективна система за оценяване на резултатите на учениците (вътрешно и външно оценяване);

- Масово навлизане на ИКТ в българското училище;
- Ритуализация на училищния живот и развитие на извънкласната и извънучилищната дейност за насърчаване творческите способности на учениците;
- Изграждане на достъпна и гъвкава системата за професионалното образование и обучение, отворена към развитието на икономиката и пазара на труда
- Издигане престижа на учителя чрез въвеждане на система за кариерно развитие и диференцирано заплащане, основана на резултатите;
- Усъвършенстване прилагането на системата на делегираните бюджети в училищата;
- Децентрализация на управлението на училищното образование.

В областта на висшето образование:

- Повишаване на ефективността на управлението на висшите училища от страна на държавата и обществото;
- Изграждане на доверие между висшите училища и бизнеса;
- Оптимизиране на вътрешната и външна структура на висшите училища;
- Създаване на ефективни механизми за контрол на качеството, в това число контрол върху резултатите;
- Изграждане на динамичен модел на кариерно развитие и повишаване на социалния статус на академичния състав;
- Превръщане на висшите училища в основни центрове на науката;
- Осигуряване на условия за мобилност на студентския и академичния състав.

В областта на науката:

- Увеличаване на дела на програмното финансиране на системата и утвърждаване на проектния принцип на финансиране на научните изследвания;
- Създаване на ефективни механизми за разпределяне на субсидията;
- Засилено финансиране на приоритетни научни направления;
- Създаване на обективни и прозрачни процедури за оценка на проектите, включително с участието на международни експерти;
- Изграждане на система от стимули за млади изследователи;
- Стимулиране на научното сътрудничество.

По всяко от изброените по-горе приоритетни направления по програмите в програмния и ориентиран към резултатите формат на бюджета на МОН за 2009 г. са включени следните **основни мерки**:

За подобряване на качеството и ефективността на учебния процес:

- ✓ Осъвременяване на учебното съдържание, учебните планове и програми;
- ✓ Въвеждане на иновативни методи на преподаване, включващи използване на съвременни технологии
- ✓ Въвеждане на ранно компютърно обучение и на информационните технологии в процеса на обучение на всички нива;
- ✓ Провеждане на стандартизирано външно оценяване и държавни зрелостни изпити
- ✓ Превръщане на училището в територия на учениците;
- ✓ Насърчаване на творческите способности на учениците чрез провеждане на национални и международни олимпиади и състезания;
- ✓ Осигуряване на възможности за пряко прилагане на получените знания и умения в професионална среда.

За усъвършенстване структурата на образователната система:

- ✓ Осигуряване на възможности за избор на профилирано или професионално образование, професионално обучение или реализация на пазара на труда след завършване на задължителното образование;
- ✓ Развитие на нови възможности за преход както между образователните степени, така и между различните видове училища, въз основа на покрити общи образователни стандарти;
- ✓ Въвеждане на по-гъвкави форми на обучение, насочени към ограничаване броя на учениците, които рано отпадат или изобщо не са обхванати от образователната система;
- ✓ Изграждане на модерна и адаптивна на пазара на труда система на професионално образование и обучение;
- ✓ Създаване на условия и стимули за реализиране на политиката за „учене през целия живот”.

За обвързване на висшето образование с науката:

- ✓ Утвърждаване на висшите училища като центрове за научни изследвания и научно-приложни разработки;
- ✓ Стимулиране на интерес към научни изследвания у младите учени и преподаватели и интегрирането им в европейското образователно и изследователско пространство;
- ✓ Въвеждане на рейтингови системи на висшите училища по професионални направления според качеството на обучение, научната дейност и реализацията на студентите.

За развитие на системата за управление на образованието:

- ✓ Уреждане на основните отношения в системата на образованието на законово равнище;
- ✓ Децентрализация на управлението на образованието чрез делегиране на правомощия на училищата в областта на финансите, управлението на кадрите и въвеждане на иновации в учебния процес;
- ✓ Квалификация на директорите на училищата за повишаване на управленската им компетентност;
- ✓ Постигане на пълноценно партньорство при управлението на училищата чрез поемане на права и отговорности от страна на родителите и бизнеса;
- ✓ Гарантиране на възможности за постоянна квалификация на преподавателите и обвързване на добрите резултати от учебната дейност с морални и материални стимули, които да повишат икономическия и социалния статус на българските преподаватели.

За обвързване на финансирането с качеството на образователния продукт:

- ✓ Прилагане на трикомпонентен модел за финансиране на средното образование, основан на единен стандарт за издръжка на един ученик, прилагане система на делегираните бюджети и програмно финансиране;
- ✓ Дългосрочно обвързване на ресурсната осигуреност на системата с качеството на образованието;

Стратегически и оперативни цели

В програмния и ориентиран към резултатите бюджет за 2009 г. МОН идентифицира следните стратегически цели в рамките на съответните области на политиката:

Политика за всеобхватно, достъпно и качествено образование и обучение в областта на средното образование:

- *Равен достъп до качествено образование за всяко българско дете*
- *Осигуряване на условия за учене през целия живот*

Политика за равен достъп до качествено висше образование:

- *Повишаване на качеството във висшето образование*
- *Равен достъп до висше образование*

Политика за развитие на научния потенциал – база за устойчиво развитие

- *Развитие на насочени научни изследвания в приоритетни области*

В изпълнение на политиката за всеобхватно, достъпно и качествено образование и обучение в областта на средното образование Министерство на образованието и науката през 2009 г. ще изпълнява следните програми:

- Програма 1: Наблюдение, анализ и оценка на качеството в средното образование
- Програма 2: Продължаващо професионално обучение и учене през целия живот
- Програма 3: Улесняване на достъпа до всеобщо образование
- Програма 4: Осигуряване на учебния процес
- Програма 5: Интеграция и реинтеграция на деца и ученици
- Програма 6: Организиране на свободното време
- Програма 7: Образование на българите в чужбина

В изпълнение на политиката за равен достъп до качествено висше образование: Министерство на образованието и науката през 2009 г. ще изпълнява следните програми:

- Програма 8: Управление на качеството във висшето образование
- Програма 9: Международен образователен обмен
- Програма 10: Осигуряване на обучението в ДВУ
- Програма 11: Студентско подпомагане
- Програма 12: Студентски спорт, отдих и туризъм и свободно време

В изпълнение на политиката за развитие на научния потенциал, като база за устойчиво развитие, Министерство на образованието и науката през 2009 г. ще изпълнява следните програми:

- Програма 13: Оценка, развитие и съхранение на националния научен потенциал
- Програма 14: Насърчаване развитието на научната дейност чрез програмно-конкурсно финансиране
- Програма 15: Интегриране на научните изследвания в образователните процеси в ДВУ

Министерство на образованието и науката ще изпълнява и следните две програми, които не попадат в основните области на политика, но подпомагат постигане на целите:

Програма 16 : Колекциониране, консервиране и дълготрайно съхранение на микробиологични образци

Програма 17: Администрация

Министерството на образованието и науката е Междинно звено по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” (ОП РЧР) като отговоря пряко за приоритетна ос 3. „Подобряване на качеството на образованието и обучението в съответствие с потребностите на пазара на труда за изграждане на икономика, основана на знанието” и за приоритетна ос 4. „Подобряване на достъпа до образование и обучение”.

Приоритетно направление 3 има за цел повишаване пригодността за заетост на работната сила чрез качествени услуги в образованието и обучението, ефективно работещи образователни и обучителни институции и устойчиви връзки между образованието, професионалното обучение и бизнеса. Основните области на интервенция са:

- Подобряване на качеството на услугите в образованието и обучението;
- Модернизация на системата за образование и обучение;
- Укрепване на връзките между институциите за образование и обучение, научноизследователския сектор и бизнеса.

Приоритетно направление 4 има за цел по-успешна социална и трудова реализация на хората чрез подобряване на условията за равен достъп до образование и обучение и развитие на система за учене през целия живот. Основните области на интервенция са:

- Достъп до образование и обучение за групи в неравностойно положение;
- Децата и младежта в образованието и обществото;
- Развитие на системата за учене през целия живот.

В подкрепа на провежданите от МОН политики през 2009 г. по приоритетна ос 3 „Подобряване на качеството на образованието и обучението в съответствие с потребностите на пазара на труда за изграждане на икономика, основана на знанието” ще се изпълняват следните проекти:

- **BG051PO001/3.1-01 „Информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в образованието”.**

Целта на програмата е да се подобри качеството на услугите в образованието и обучението, да се обогати учебното съдържание и да се подпомогне въвеждането на иновационни образователни технологии и методи в учебния процес чрез ефективно използване на съвременни информационни и комуникационни технологии.

- **BG051PO001-3.1.01 „Разработване на система за оценка качеството на средното образование и рейтингова система за висшите училища в Република България”.**

Целта на програмата е да се разработи рамка за вътрешно и външно оценяване, която да обхваща:

- ✓ създаване на стандарти за измерване и оценка на знанията, уменията и компетенциите, което включва и определяне на праговете за формиране на оценките в резултат от изпитванията в училище (вътрешно оценяване), националните изпити и външното оценяване;
- ✓ създаването на цялостна система за външно оценяване в края на етап (IV, VII, X и XII клас);

- ✓ методиката за създаване, проверка и оценка на инструментариума, който ще се използва;
- ✓ институциите, ангажирани в цялостния процес;
- ✓ оценка на качеството на образованието във висшите училища.
- **BG051PO001/3.2-02 „Подпомагане въвеждането на делегирани бюджети”.**

Целта на програмата е ефективно въвеждане и прилагане на делегирани бюджети в общинските и държавните училища, общинските детски градини, засилване мотивацията на учители и директори за работа с делегирани бюджети с цел ефективно управление на ресурсите в областта на образованието.

- **BG051PO001/07/3.3-01 „Разработване на механизми за училищни и студентски практики”.**

Целта на програмата е предоставяне на качествена професионална подготовка в реални работни условия за ученици и студенти; улесняване на прехода от училище към работното място и повишаване на успешната реализация на трудовия пазар; изграждане на стабилни партньорства между образователните и обучителни институции и бизнеса.

- **BG051PO001/07/3.3-02 „Подкрепа за развитието на докторанти, постдокторанти, специализанти и млади учени”.**

Целта на програмата е да се засили интересът на младите хора към реализация в сферата на образованието и науката, да се повиши качеството на научните разработки, като се подобрят условията за работа на докторанти, постдокторанти, специализанти и млади учени.

- **BG051PO001-3.3.02 „Повишаване на квалификацията и създаване на условия за кариерно развитие на учителите, преподавателите във ВУ и директорите”.**

Целта на програмата е подобряване на качеството на образователните услуги чрез изграждане на ефективна система за квалификация и кариерно развитие на педагогическите кадри, преподавателите във ВУ, директорите на училища, детски градини и обслужващи звена в системата на образованието; въвеждане на механизми за наблюдение, анализ, оценка, прогнозиране и планиране на квалификационни услуги; модернизирание на управлението на образованието и въвеждане на иновативни подходи при управлението; придобиване на мениджърски и управленски умения от ръководния състав на образователните институции.

- **BG051PO001-3.3.04 „Подкрепа за развитието на докторанти, постдокторанти, специализанти и млади учени”**

Целта на програмата е създаване на по-добри условия и повишаване на мотивацията на младите хора за решаване на научните задачи в нови и започнали докторски програми; развитието на научния потенциал в областта на научните изследвания и иновациите на висшите училища и научните институции, чрез създаване на възможности за допълнителна квалификация на постдокторанти, специализанти и млади учени.

- **BG051PO001-3.3.03 „Училищни и студентски практики”.**

Целта на програмата е предоставяне на качествена професионална подготовка в реални работни условия за ученици и студенти.

През 2009 г. по приоритетна ос 4. „Подобряване на достъпа до образование и обучение” ще се изпълняват следните проекти:

- **BG051PO001/07/4.1-01 „Създаване на благоприятна мултикултурна среда за практическо прилагане на интеркултурно образование и възпитание”.**

Целта на програмата е включване на децата и учениците от малцинствените етнически групи в учебния процес; подпомагане на процеса на интеграция на децата и учениците от етническите малцинства, намаляване броя на отпадналите ученици и на застрашените от отпадане ученици, както и на необхванатите от училищната система ученици.

➤ **BG051PO001-4.1.02 „Образователни услуги за ученици, изоставащи от учебния материал и деца с изявени дарби”.**

Целта на програмата е да намали до минимум причините които създават риск за отпадане от училище. От друга страна ще бъдат подкрепени и ученици показващи талант и способности в учебния процес над очакваните изисквания. Проекта е насочен към ученици от 1 до 4 клас, които срещат трудности в усвояването на учебния материал или са в риск от отпадане. Също така са предвидени допълнителни занимания за насърчаване на творческите заложби на деца с изявени дарби.

➤ **BG051PO001/07/4.2-01 “Да направим училището привлекателно за младите хора”.**

Целта на програмата е създаване на условия за развитие на потенциала на всяко дете за осигуряване на възможности за физическо, интелектуално и личностно развитие, пълноценна социална интеграция и последваща професионална реализация; подобряване на достъпа до образование и обучение чрез разнообразяване и разширяване на извънкласните и извънучилищните дейности, свободното време на учениците и превенция на отпадането от училище.

➤ **BG051PO001-4.2.02 „Студентски стипендии за равен достъп до образование и повишаване на мотивацията за по-добри резултати”.**

- ✓ Дейност 1 „Предоставяне на студентски стипендии” цели допълнително финансово стимулиране на студенти с висок успех.
- ✓ Дейност 2 „Предоставяне на награди за добри резултати в обучението на студенти от областите определени като приоритетни в Националната програма за реформи” цели да направи техническите специалности и природните науки по-привлекателни за студентите.

Очаквани ползи/ефекти от изпълнение на политиките

Изпълнението на стратегическите цели ще доведе до следните ползи за обществото в рамките на съответната област на политиката:

Стратегическа цел - Всеобхватно, достъпно и качествено образование и обучение в средното образование:

- 1. Повишено качество на образованието*
- 2. Свеждане на неграмотността до минимум.*
- 3. Намаляване на броя на гражданите, останали с начално и основно образование*
- 4. Придобиване на професионални квалификации в съответствие с изискванията на пазара на труда*
- 5. Професионална реализация на пазара на труда по придобитата квалификация*
- 6. Максимален обхват в училище на подлежащите на задължително образование до 16 годишна възраст*
- 7. Общодостъпно образование и обучение*
- 8. Интегриране на децата със специални образователни потребности в детските градини и училищата*
- 9. Постигане на промяна в нагласите на обществото в подкрепа на интегрираното обучение на децата и учениците със специални образователни потребности*
- 10. Реинтегриране на отпадналите ученици за придобиване на професионална квалификация*
- 11. Гарантиране правото на равен достъп до качествено образование на децата и учениците от етническите малцинства и на децата от семействата на мигранти и на бежанци*
- 12. Съхраняване и развитие на културната идентичност на децата и учениците*
- 13. Създаване на предпоставки за успешна социализация и успешно усвояване на българския език*
- 14. Осигуряване на възможности за обучение извън задължителното учебно време, съобразно интересите и желанията на учениците*
- 15. Създаване на условия за откриване, стимулиране и развитие на способностите на деца с изявени дарби в областта на науката, изкуствата и спорта, както и подпомагане на физическото, социалното и личностното развитие на децата и учениците*
- 16. Повишаване на социалните умения на учениците*
- 17. Формиране на нагласи за учене през целия живот*

Стратегическа цел - Равен достъп до качествено висше образование:

- 18. Висше образование развиващо активни умения и способността на студентите за самостоятелно мислене*
- 19. Подготвени висококвалифицирани специалисти над средното образование*
- 20. Повишаване на броя на заетите лица с висше образование*
- 21. Повишаване мобилността с цел обучение, научни изследвания и упражняване на професията*
- 22. Изграждане на стабилно партньорство между работодателите и висшите училища*
- 23. Трайно обединение на икономическите, социалните и екологични интереси на обществото чрез сближаване на достиженията в образованието с тези в науката*
- 24. Подобряване на условията за достъп чрез финансово подпомагане на студенти, докторанти и специализанти*

Стратегическа цел - Развитие на научния потенциал – база за устойчиво развитие

1. *Съхранение и развитие на научния потенциал за създаване на ново научно поколение*
2. *Ограничаване процеса на „изтичане” на интелектуалния потенциал и подобряване на възрастовия профил на заетите в областта на науката и създаване на условия за циркулация на научен потенциал и знания*
3. *Интензифициране на международното сътрудничество и интеграция между учените осигуряващи провеждането на модерни научни изследвания*
4. *Създаване, съхранение, разпространение и прилагане на научните знания за устойчивото развитие на икономиката и обществото*

Тези ползи за обществото министерството постига съвместно с 28 регионални инспекторати по образование, Център за контрол и оценка на качеството на образованието, Национална агенция за професионално образование и обучение, Национален институт за обучение на директори, Център за учебно-тренировъчни фирми, Център за отдых и обучение, Център за развитие на човешките ресурси”, Национален дворец на децата, Дом на детската книга, Главна редакция на педагогическите издания, Национален седмичник за образование и наука „АЗ-БУКИ”, Център за информационно обслужване на образованието, Звено за оперативно управление на организационните структури на МОН, Национален музей на образованието, Национален педагогически център, 28 Ресурсни центрове за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности, българските средни общообразователни училища в Прага, Братислава и Будапеща и общообразователните, специалните и професионалните училища и гимназии, финансирани чрез бюджета на министерството.

В областта на висшето образование и науката ефектът за обществото се реализира от държавните висши училища, Българска академия на науките, фонд „Научни изследвания”, Висшата атестационна комисия, Националната агенция за оценяване и акредитация, Национален студентски дом, Национален център за информация и документация и Националната банка за промишлени микроорганизми и клетъчни култури.

Взаимоотношения с други институции, допринасящи за изпълнение на политиките

Целите, формулирани в провежданите от министерството политики могат да бъдат реализирани при наличието на силната подкрепа и партньорство с останалите държавни институции, областните и общински администрации, спортните и неправителствените организации.

Основни параметри на бюджета

Приходи, планирани да постъпят по бюджета на министерството за 2009 г.:

ПРИХОДИ (в хил. лв.)	2009
Общо приходи:	21 200,0
<i>Неданъчни приходи</i>	
Приходи и доходи от собственост	18 484, 7
Държавни такси	225, 0
Глоби, санкции и наказателни лихви	5,8
Други	2 484, 5
Помощи, дарения и други безвъзмездно получени суми	0

Разходи по бюджета на министерството за 2009 г. по политики:

№	Наименование на политиката	Разходи (хил. лв.) 2009 г.
1.	Политика за всеобхватно, достъпно и качествено средно образование и обучение	318 769,9
2.	Политика за равен достъп до качествено висше образование	8 633,5
3.	Политика за развитие на научния потенциал- база за устойчиво развитие	106 637,9
4.	Програма „Колекциониране, консервиране и дълготрайно съхранение на микробиологични образци”	306,3
5.	Програма „Администрация”	6 721,5
	ОБЩО:	441 069,1

Консолидирани разходи за 2009 г. по бюджетните програми на министерството:

ПРОГРАМИ за 2009 г. (в хил. лв.)	Общо разходи	Ведомствен и разходи	Администри рани разходи
Програма 1. Наблюдение, анализ и оценка на качеството в средното образование	13 200 ,2	13 127,2	73,0
Програма 2. Продължаващо професионално обучение и учене през целия живот	4 854 ,9	4 854 ,9	
Програма 3. Улесняване на достъпа до всеобщо образование	12 939 ,2	3 710,0	9 229,2
Програма 4. Осигуряване на учебния процес	259 634 ,3	259 634 ,3	
Програма 5. Интеграция и реинтеграция на деца и ученици	18 955 ,6	16 455,6	2500
Програма 6. Организиране на свободното време	5 903 ,7	5 903,7	
Програма 7. Образование на българите в чужбина	3 282 ,0	3 282,0	
Програма 8. Управление на качеството във висшето образование	1 609 ,6	1 609,6	
Програма 9. Международен образователен обмен	4 557 ,2	4145,0	412,2
Програма 10. Осигуряване на обучението в ДВУ	1 447, 3	1 055,9	391.4
Програма 11. Студентско подпомагане	556, 2	556,2	
Програма 12. Студентски спорт, отдих и туризъм и свободно време	463, 2	463, 2	
Програма 13. Оценка, развитие и съхранение на националния научен потенциал	10 971, 0	10 968,4	2.6
Програма 14. Насърчаване развитието на научната дейност чрез програмно-конкурсно финансиране	81 149, 4	77 966,6	3 182,8
Програма 15. Интегриране на научните изследвания в образователните процеси в ДВУ	14 517, 5	14 517, 5	
Програма 16. Колекциониране, консервиране и дълготрайно съхранение на микробиологични образци	306, 3	305,8	0,5
Програма 17 Администрация	6 721, 5	6 721, 5	

Роли и отговорности по политики

Преглед на организационната структура

Министерство на образованието и науката е структурирано в 19 дирекции, инспекторат и звено за вътрешен одит. Общата администрация е организирана в четири дирекции. Специализираната администрация е организирана в 15 дирекции.

В областта на средното образование

Изпълнението на политиката се осъществява от дирекции „Политика в общото образование”, „Политика в професионалното образование и продължаващо обучение”, „Образователна среда и образователна интеграция”, „Квалификация и кариерно развитие и диференцирано заплащане”, „Учебници, учебни помагала и учебна документация”, „Координация и контрол на средното образование”, „Информационни и комуникационни технологии в образованието”, „Финанси” и „Държавна собственост и инвестиционна политика” и Дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми” участва в изпълнението на програмите в областта на средното образование, съфинансирани от Европейския социален фонд. Функциите и отговорностите на съответните дирекции са определени с Устройствения правилник на МОН:

В изпълнението на политиката в зависимост от определените им функции участват и следните второстепенните разпоредители към министъра на образованието и науката:

Регионалните инспекторати по образованието са териториални администрации към министъра на образованието и науката за управление и контрол на системата на народната просвета. Те създават условия за провеждане на държавната образователна политика на територията на съответната област.

Националната агенция за професионално образование и обучение е специализиран държавен орган към Министерския съвет за лицензиране на дейности в системата на професионалното образование и обучение и за координация на институциите, имащи отношение към професионалното ориентиране, обучение и образование.

Центърът за учебно-тренировъчни фирми е обслужващо звено за координация дейността на учебно-тренировъчните фирми и оказва методическа помощ и консултации на училищата по проблемите на обучението и функционирането на фирмите.

Център за отдых и обучение е обслужващо звено за организиран отдых и обучение на ученици, от страната и чужбина, на учители и служители в системата на народната просвета, както и на чуждестранни граждани от българска народност.

Националният дворец на децата е извънучилищно педагогическо учреждение в системата на образованието, което осъществява държавната политика за работа с деца и ученици на национално ниво чрез организиране на дейности в свободното им време за развитие на индивидуалните им способности и дарования в областта на изкуството, науката, техниката, спорта и туризма.

Домът на детската книга осъществява приложна дейност в областта на литературата за деца, методическо ръководство на училищните библиотеки и училищните литературни клубове, координира изграждането на разпространителска мрежа за детска книга, подпомага издаването на детски и младежки книги и да насърчава навика за четене сред младото поколение.

Център за информационно осигуряване на образованието е научно-информационно обслужващо звено в системата на образованието за организиране, координиране и контролиране на дейностите по информационното осигуряване на образованието, както и извършване на квалификационна дейност за работа с управленската информационна система.

Звено за оперативно управление на организационните структури на МОН е обслужващо звено за информационно осигуряване на дейностите по обобщаване и контрол при съставянето и изпълнението на бюджета и годишните финансови отчети, както и оперативно управление на наредените плащания от организационните структури на МОН.

Националният музей на образованието е научен и културно-просветен институт за опазване и популяризиране на паметниците на културата, свързани с образователното дело в България.

Център за контрол и оценка на качеството на образованието /ЦКОКО/ е държавно обслужващо научно-информационно звено. Центърът осъществява своята дейност, като:

- разработва и оценява системи за контрол на качеството на обучението в средните и висшите училища;
- разработва модели и механизми за вътрешно и външно оценяване;
- разработва и предоставя на МОН изпитни материали за различни видове изпити;

Национален педагогически център е държавно обслужващо звено – извънучилищно педагогическо учреждение за квалификация на педагогическите кадри. Дейността на центъра е насочена и към задържане на учениците в училище и превенция на отпадането им, професионално ориентиране и консултиране.

Национален институт за обучение на директори е държавно обслужващо звено в системата на народната просвета. Институтът осъществява следните дейности:

- проучва, обсъжда и въвежда иновации в управлението на образованието;
- проучва потребностите, разработва анализи и прогнози за обучение на ръководители в системата на образованието и провежда първоначално и периодично обучение на директори;

Център за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства разработва, финансира и подкрепя проекти, имащи за цел насърчаване на равния достъп до качествено образование и подобряване на резултатите от възпитанието и обучението на децата и учениците от етническите малцинства в България.

Ресурсни центрове за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности са държавни обслужващи звена – извънучилищни педагогически учреждения в системата на народната просвета на територията на всяка област в страната. Ресурсните центрове подпомагат успешното

интегриране на децата и учениците със специални образователни потребности в общообразователна среда.

Главна редакция на педагогическите издания е научно-информационно обслужващо звено в системата на образованието, което осигурява издаването на информационни бюлетини и научно-методически списания на МОН;

Националният седмичник за образование и наука “АЗ-БУКИ” е научно-информационно обслужващо звено в системата на образованието, което отразява дейността на Министерството на образованието и науката и публикува нормативни актове, заповеди, материали по актуални и дискусийни проблеми, трудовоправни консултации и други документи в сферата на образованието и науката. Основните му функции са: информационно-образователна, културно-възпитателна и организационно-издателска.

Общообразователните училища осигуряват обучението и възпитанието на учениците и усвояването на общообразователния минимум съгласно държавните образователни изисквания.

Специалните училища са за ученици със специални образователни потребности и/или с хронични заболявания и са от интернатен и полуинтернатен тип. В **социално-педагогическите интернати и възпитателните училища интернати** се обучават ученици с девиантно поведение.

Професионалните училища и гимназии осигуряват усвояването на професионално образование и обучение (общообразователен минимум и/или придобиване на квалификация по професия) съгласно държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професия.

В областта на висшето образование

Изпълнението на политиката се осъществява от дирекции “Политика във висшето образование”, “Студенти, докторанти и специализанти” и „Структурни фондове и международни образователни програми” в МОН, съвместно с Националната агенция за оценяване и акредитация, Национален студентски дом и държавните висши училища.

Дирекция “Политика във висшето образование” - подпомага министъра при изпълнението на държавната политика в областта на висшето образование;

Дирекция “Студенти, докторанти и специализанти” :

- организира и отговаря за дейностите по приема на българските и чуждестранни студенти, докторанти и специализанти във висшите училища и в научните организации;
- подпомага участието на висшите училища в програмите за образователен обмен на студенти, докторанти и специализанти;
- мотивира необходимостта и участва в разработването на нормативни актове за социалните дейности, отнасящи се до правото на стипендии за студенти и докторанти, ползването на общежития и столовото хранене;
- координира всички дейности, свързани с взаимодействието със студентски организации, и подпомага участието им в осъществяването на Националната политика за младежта;
- участва в провеждането на държавната политика и в разработването на нормативни

актове за физическото възпитание и спорта на студентите;

Дирекция "Структурни фондове и международни образователни програми":

- отговаря, координира и администрира дейностите по усвояване на средства от структурните фондове на Европейския съюз за целите на образованието и науката;
- инициира, администрира и участва в разработването на проекти по програми, финансирани със средства на Европейския съюз, Световната банка и други донори, които отговарят на целите и приоритетите на правителствената политика в областта на образованието;
- изпълнява функциите на Междинно звено по Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси" по отношение на управление, договаряне, наблюдение и контрол на средства от структурните инструменти на Европейския съюз.

Националната агенция за оценяване и акредитация е специализиран държавен орган към Министерски съвет за оценяване, акредитация и контрол на качеството на дейностите на висшите училища. Създава и поддържа информационна система с данни за акредитираните висши училища, техните основни звена, филиали, професионални направления и специалности от регулираните професии;

Националният студентски дом осъществява следните дейности:

- организира и подпомага дейности на студентите в областта на европейската интеграция, изкуството, културата, образованието и науката;
- предоставя информация и съдейства на студентите за намиране на работа, за упражняване на спортни занимания, отдих и туризъм;
- разработва проекти, свързани със социалната интеграция на студенти в неравностойно положение и професионалното развитие на студентите.

За изпълнение на **политиките за достъпно и качествено образование и обучение**, както в средното, така и във висшето образование активно участие има дирекция **"Европейска интеграция и международно сътрудничество"** в МОН съвместно с Центъра за развитие на човешките ресурси".

Център за развитие на човешките ресурси /ЦРЧР/ - организира, консултира, координира и осъществява проекти и изследвания в областта на образованието, професионалното образование и обучение, пазара на труда и човешките ресурси в България. Центърът за развитие на човешките ресурси е координиращ орган в България по Програма "Учене през целия живот" на Европейския съюз.

В областта на науката

Изпълнението на политиката се осъществява от **дирекция "Научни изследвания"** в МОН и Фонд „Научни изследвания, съвместно с Българската академия на науките (БАН), Висшата атестационна комисия (ВАК), Националният център за информация и документация (НЦИД) и Националната банка за промишлени микроорганизми и клетъчни култури (НБПМКК). Дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми“ участва в изпълнението на програмите в областта на науката, съ-финансирани от Европейския социален фонд

Фонд „Научни изследвания“ подкрепя дейности, програми и проекти за насърчаване на научните изследвания в Република България по приоритети и направления, определени в

Националната стратегия за развитие на научната дейност и съобразени с националните предприєдинителни и присєдинителни фондове и европейските рамкови програми за научни изследвания, технологично развитие и демонстрации и други специализирани инициативи, трансевропейски програми за научни изследвания и иновации

Висшата атестационна комисия е специализиран държавен орган за даване и отнемане на научни степени и научни звания.

Националният център за информация и документация подпомага министъра на образованието и науката при осъществяване на правомощията в областта на образованието и науката, като осигурява, съхранява, обработва и разпространява информация и документация за моделите за управление, структурата, контрола и ресурсното осигуряване на системите на народната просвета, висшето образование и наука и тенденциите в развитието на научните изследвания в страната и в чужбина;

Националната банка за промишлени микроорганизми и клетъчни култури обезпечава дейността по приемането за съхранение на микробиологични образци, полезни в науката, образованието, медицината, промишлеността, тяхното паспортизиране, консервиране и запазване за период не по-малък от 30 години, отпускането им на заинтересованите институции – потребители, както и обезпечаване на пълно информационно обслужване с данни от над 200 чуждестранни микробни колекции.

Администрация

Тук попадат функциите и дейностите на министерството, обслужващи всички основни политики. Съгласно устройственият правилник на МОН администрацията осигурява технически дейността на министъра, дейността на специализираната администрация и дейностите по административното обслужване на гражданите и юридическите лица. Тя се състои от специализирана и обща администрация и е структурирана както следва: **Специализирана администрация** – дирекция „Правна” и **Обща администрация** - дирекция „Канцелария и административно обслужване”, дирекция „Човешки ресурси”, дирекция „Стопански и счетоводни дейности” и дирекция „Връзки с обществеността и протокол”.

Преглед на политиката в средното образование

Ползи за обществото

- *Повишено качество на образованието*
- *Свеждане на неграмотността до минимум.*
- *Намаляване на броя на гражданите, останали с начално и основно образование*
- *Придобиване на професионални квалификации в съответствие с изискванията на пазара на труда*
- *Професионална реализация на пазара на труда по придобита квалификация*

Повишаване на качеството в средното образование

- *Създаване на предпоставки за учене през целия живот*

Постигането на тази оперативна цел министерството планира да реализира посредством следните програми:

Програма 1 “Наблюдение, анализ и оценка на качеството в средното образование”

Програмата обхваща дейностите по разработване на политика; организация на учебния процес; методическа подкрепа, координация и контрол на училищното образование; изграждане на ефективна система за вътрешно оценяване и въвеждане на национално стандартизирано външно оценяване; научно-информационно осигуряване на системата, управление на участието в международни програми и проекти.

В изпълнението ѝ участват дирекциите в ресор "Средно образование" в МОН, Регионалните инспекторати по образование; Центъра за контрол и оценка на качеството на образованието; Националният институт за обучение на директори, Центъра за развитие на човешките ресурси, Центъра за информационно осигуряване на образованието, Националният педагогически център; вестник „АЗ-БУКИ“; Главната редакция на педагогическите издания; Националният музей на образованието.

По Програма 1 “Наблюдение, анализ и оценка на качеството в средното образование”, министерството предоставя следните продукти/услуги:

❖ **Разработване на политиката за качество в средното образование**

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Анализ на нормативната уредба и на действащите ДООИ, учебни планове, учебни програми, учебно-изпитни програми и учебници с оглед оптимизирането им;
- Разработване на проекти на нормативни актове;
- Синхронизиране на обучението по общообразователните предмети с Европейската рамка за ключови компетентности, Европейска рамка за езиките и Европейската рамка за е-умения
- Актуализиране на Национална програма „Информационните и комуникационни технологии в училище“;
- Диагностика на училищната готовност на децата и изготвяне и прилагане на нови подходи за успешно включване на всички деца в обучението в начален курс.
- Изготвяне на методически насоки и експериментирание на нови подходи в подпомагането на ученици с ниски резултати в учебния процес;

- Обучение на директорите на училищата за повишаване на организационната, управленската и финансовата им компетентност;
- ❖ **Научно-информационно осигуряване**
Дейности за предоставяне на продукта/услугата
- Усъвършенстване, поддържане и разширяване на управленска информационна система на образованието;
- Координиране и обезпечаване на съвместимостта на системите за управление на бази данни касаещи образованието и науката;
- Проучване и популяризиране на „добрите училищни практики” и нововъведения в национален и световен мащаб;
- ❖ **Оптимизиране на училищната мрежа**
Дейности за предоставяне на продукта/услугата
- Разработване на мерки за оптимизиране и повишаване на ефективността на образователната система;
- Рационализиране на мрежата на професионалните училища и съобразяването ѝ с изискванията на пазара на труда и социално-икономическите характеристики на региона;
- Разработване на предложения за откриване, преобразуване и закриване на държавни детски градини, училища и обслужващи звена, общински училища и обслужващи звена, частни детски градини и училища;
- Оптимизиране на броя на паралелките на ниво училище;
- Създаване на условия за по пълно обхващане на учениците подлежащи на обучение чрез прилагане на модела на „защитени училища” и определяне на средищни училища;
- ❖ **Организация на учебния процес**
Дейности за предоставяне на продукта/услугата
- Подготовка на учебната година и разработване на административни актове, регламентиращи нейното протичане;
- Разработване на Национални изпитни програми за придобиване степен на професионална квалификация;
- Координиране и организиране на дейностите по утвърждаване на държавния план-прием;
- Организиране, координиране и контрол при провеждането приема на учениците за всички видове училища;
- Координация и контрол на дейността по утвърждаване сведенията за организиране на дейността в училищата, обслужващите звена и детските градини;
- Съгласуване и утвърждаване на училищни учебни планове;
- Провеждане на работни срещи, съвещания и семинари с експерти и учители по предмети;
- Методически подпомагане на експерти и учители.
- ❖ **Оценяване на учебния процес**
Дейности за предоставяне на продукта/услугата
- Организиране, координиране и контрол на провеждането на национални стандартизирани изпити в края на всеки етап на образование, включително и държавни зрелостни изпити;
- Организиране, координиране и контрол на провеждането на държавни изпити за придобиване степен на професионална квалификация;
- Разработване на система от показатели за оценяване на постигнатите от училището резултати и изработване на рейтинг-скала;
- Анализирание на резултатите от националните стандартизирани изпити в края на всеки образователен етап и набелязване на мерки за подобряване на обучението;

- Анализирател на резултатите от държавните изпити за професионална подготовка и набелязване на мерки за подобряване на обучението;
- Развитие на системата за вътрешно оценяване чрез провеждане на диагностични тестове за резултатите от обучението;
- Анализ на резултатите от участието на Р България в международни сравнителни изследвания.
- ❖ **Контрол на училищното образование и предучилищната подготовка**
Дейности за предоставяне на продукта/услугата
- Координиране прилагането и изпълнението на държавните образователни изисквания в детските градини, училищата и обслужващите звена;
- Контрол и анализ на цялостната организация на образователно-възпитателния процес в детските градини, училищата и обслужващите звена;
- Организиране и провеждане на конкурси за заемане на свободни длъжности в РИО и за заемане на длъжността „директор” на училищата;
- Контрол на организацията на дейностите изпълнявани от регионалните инспекторати по образованието;
- Разработване на съвременни модели на контролна дейност в училищното образование;
- Контрол на организацията на образователно-възпитателния процес от мобилни екипи от МОН и от РИО и отразяване на резултатите в контролна карта;
- ❖ **Финансова децентрализация на училищното образование**
Дейности за предоставяне на продукта/услугата
- Усъвършенстване прилагането на системата на делегирани бюджети в училищата;
- Разработване и приемане на критерии и ред за оценяване на системите на делегирани бюджети;
- Въвеждане на финансови стимули за ефективно управление на средствата на училищата и детските градини;
- Анализ на прилагането на единните стандарти за финансиране на дейностите по образование с цел оптимизирането им;
- Разширяване на обхвата на програмното финансиране в системата на средното образование.
- ❖ **Кариерно развитие и диференцирано заплащане**
Дейности за предоставяне на продукта/услугата
- Въвеждане на система за кариерно развитие на педагогическите кадри в хоризонтален и вертикален план;
- Диференциране заплащането на труда на педагогическите кадри, според сложността и отговорността на длъжността, определена от професионалния стандарт;
- Разширяване на системата за диференцирано заплащане на труда и обвързването и с резултатите на учениците.
- ❖ **Развитие на способностите на децата и учениците**
Дейности за предоставяне на продукта/услугата
- Изготвяне на изисквания за организиране и провеждане на ученическите олимпиади и национални състезания.
- Организиране работата на националните комисии и провеждане на национални състезания по отделните учебни предмети;
- Организиране и провеждане на национални състезания по професии;
- Организиране участието на учениците в международни олимпиади и състезания и подготовка на международни прояви, на които домакин е България;
- Изпълнение на мерките по Програмата за насърчаване на творческите заложби и потребности за деца с изяви дарби и на националните и международни конкурси, олимпиади и състезания в областта на науката, изкуствата и спорта, за които се прилагат мерки за закрила на деца с изяви дарби;

- Разширяване на проектно-конкурсно финансиране на дейности свързани с откриване, стимулиране и развитие на способностите на деца с изявени дарби в областта на науката, изкуствата и спорта;
- Поддържа база-данни за броя на децата класирани на призови места в олимпиади, състезания и конкурси и получили подкрепа по линия на Наредбата за условията и реда за осъществяване на закрила на деца с изявени дарби и Програмата с мерки за закрила на децата с изявени дарби.

❖ **Адаптиране на средното образование към пазара на труда**

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Адаптиране Списъка на професиите към потребностите на пазара на труда;
- Разработване и актуализиране на ДОИ за придобиване на квалификация по професии, в съответствие със Списъка на професиите;
- Актуализиране и изпълнение на Национални програми за модернизиране на системата за професионално образование;
- Привличане на работодателите и социалните партньори за повишаване качеството на професионалното образование и обучение и осигуряване на работни места за практическо обучение;
- Разработване на система за проучване на потребностите на пазара на труда;
- Разработване на система за мониторинг на завършилите средно образование и постъпили на работа.

❖ **Управление на международни проекти и програми**

Реализирането на проектите на МОН по програма ФАР в сферата на професионалното образование и обучение е част от мерките, които целят повишаване на качеството на средното образование, привеждането му в съответствие с потребностите на пазара на труда, както и хармонизирането му с моделите на водещите европейски страни с оглед подготовката на България за присъединяването ѝ към Европейския съюз.

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Инициране разработването на проекти за развитие на образованието по програми, финансирани със средства на ЕС, Световна банка и други източници;
- Организиране, координация и контрол върху изпълнението на проектите;
- Предоставяне на консултантска и методическа помощ на училищата от средното образование при разработване на проектите;
- Поддържане на информационно-справочна система и база-данни за програмите и проектите, финансирани от ЕС и СБ;

Показатели за продукти/услуги:

- Брой ученици, явили се и успешно положили държавни зрелостни изпити (ДЗИ)
- Проведени държавни изпити за придобиване степен на професионална квалификация с участие на социалните партньори (% от общия брой проведени държавни изпити)
- Ученици придобили степен на професионална квалификация (% от общия брой на учениците завършили професионално образование и обучение)
- Процент на завършилите професионално образование реализирани по изучаваната професия на пазара на труда (% спрямо общия брой на завършилите професионално образование)
- Брой открити, преобразувани и закрити общински, държавни, частни детски градини, училища и обслужващи звена
- Брой извършени проверки
- Брой деца и ученици, за които са приложени мерките за осъществяване на закрила на деца с изявени дарби.

Разходи по Програма 1

(в хил. лв.)

№	Програма 1 Наблюдение, анализ и оценка на качеството в средното образование	2009 г.
I.	Общо ведомствени разходи:	13 127,2
	Персонал	6 052,7
	Издържка	7 074,5
	<i>Администрирани разходни параграфи</i>	
II.	Администрирани разходни параграфи по бюджета	73,0
	1. Участие в изследванията на PISA , TALIS и ICCS	73,0
	Общо разходи (I.+II.):	13 200,2
	Численост на щатния персонал	520

Общият размер на разходите по програмата за 2009 г. е 13 200,2 хил. лв. От тях ведомствените са 13 127,2 хил.лв. и включват разходите по бюджета на МОН, РИО на МОН, ЦИОО, ЦКОКО, Националния център за обучение на директори, НМО, АЗ-БУКИ и ГРИПИ за изброените по-горе продукти/услуги. Администрираните разходи по програмата в размер на 73,0 хил.лв. представляват разходи за участие на страната ни в изследванията на PISA , TALIS и ICCS.

За реализиране на целите на програмата през 2009 г. в централния бюджет са разчетени целеви средства за финансиране на национални програми за развитие на средното образование свързани с оптимизиране на училищната мрежа, оптимизиране на мрежата на професионалните училища, въвеждане на система за външно оценяване, квалификация на директорите, модернизирание на системата за професионално образование и работа с изоставащи и талантиливи деца, както и средства за финансиране на мерките за насърчаване на творческите заложби и потребности за деца с изяви дарби.

През 2009 г. по програмата ще са ангажирани 520 експерта, от които 91 експерта от ЦУ на МОН, останалите 429 експерта от ВРБК.

Програма 2 “Продължаващо професионално обучение и учене през целия живот”

Програмата цели създаване на условия на всеки гражданин в Република България да развива личностните си и професионалните си способности за подобряване на собственото си благосъстояние и на конкурентноспособността на националната икономика чрез:

- повишаване на адаптивността на всеки човек към икономическите и социалните промени;
- насърчаване на участието във всички форми на УЦЖ за професионално и личностно развитие.

Програмата съдейства за адекватното и качествено развитие на националната система за професионално образование , обучение и ориентиране в контекста на ученето през целия живот и продължаващото професионално обучение, с оглед осигуряване на ефективна интеграция и реинтеграция на човешките ресурси на пазара на труда и в съответствие с европейските изисквания.

В изпълнението ѝ участват дирекция „Политика в професионалното образование и продължаващо обучение”, „Политика в общото образование”, Центъра за развитие на човешките ресурси, регионалните инспекторати по образование; Националната агенция за професионално образование и обучение, Центъра за учебно тренировъчните фирми и професионалните училища и гимназии.

По Програма “**Продължаващо професионално обучение и учене през целия живот**” министерството предоставя следните продукти/услуги:

❖ **Разработване на политика за учене през целия живот**

Дейности за предоставянето на продукта/услугата:

- Усъвършенстване на нормативната база с цел насърчаване участието на различни социални групи в дейности по учене през целия живот, като се обърне специално внимание на специфичните групи в риск;
- Тестване и усъвършенстване на процедурите за валидиране на квалификация, придобита чрез неформалното и самостоятелно учене;
- Разработване на Национална квалификационна рамка, хармонизирана с Европейската квалификационна рамка за учене през целия живот;
- Разработване модел за трансфер и натрупване на кредити в процеса на обучение за придобиване на квалификации и индивидуализиране на личностното и професионалното развитие, както и за гарантиране на мобилността на учещите и заетите;
- Създаване на условия за превръщане на ориентирането и консултирането в основен елемент на ученето през целия живот;
- Разработване на модел за външно оценяване на професионалното обучение с активното участие на работодателите;
- Популяризиране на Стратегията за учене през целия живот;

❖ **Продължаващото професионално обучение – начин за реализиране на пазара на труда и кариерно развитие**

Дейности за предоставянето на продукта/услугата:

- Осигуряване на възможности за обучение на възрастни чрез разширяване на вечерната и задочна форма на обучение;
- Организиране на процедурите за взаимно признаване на придобита професионална квалификация;
- Разработване на модел на краткосрочни модули по различни професии за обучение на учениците, които не желаят да продължат образованието си след завършен 10. клас за придобиване на първа степен на професионална квалификация.
- Разработване на електронни курсове за самоподготовка за осъществяване на дистанционно и електронно обучение по професии;
- Проучване, популяризиране и внедряване на добри практики в областта на продължаващото професионално обучение.

❖ **Развитие на професионалното ориентиране**

Дейности за предоставянето на продукта/услугата:

- Въвеждането на учебно съдържание по професионално ориентиране в училищата;
- Създаване на възможности за on-line информиране и консултиране;
- Разширяване на информационната база за продължаващо професионално обучение в Интернет страницата на МОН;

❖ **Лицензиране на центрове за професионално обучение и центрове за информиране и професионално ориентиране**

Дейности за предоставянето на продукта/услугата:

- Облекчаване на процедурата за лицензиране на центрове за професионално обучение (ЦПО) и центрове за информиране и професионално ориентиране (ЦИПО).
- Издаване и отнемане на лицензии, осъществяване на процедури за допълване на издадена лицензия за професионално обучение и ориентиране;
- Мониторинг на изпълнението на критериите и изискванията на издадените лицензии, осигуряващи качествено професионално обучение в ЦПО;
- Поддържане на регистър на ЦПО и ЦИПО;
- Усъвършенстване и поддържане на единна информационна система – регистър на обучаемите, регистър на учителите, регистър на материалната база на обучаващите институции, регистър на ЦПО с информационен портал за входни данни;

Показатели за продукти/услуги:

- Брой лицензирани ЦПО и ЦИПО;
- Брой училища, осъществяващи професионално образование и обучение на възрастни
- Брой лица, обучавани в самостоятелна, вечерна и задочна форма за професионално образование
- Брой лица включени в курсове за придобиване на професионална квалификация в училищната система
- Брой разработени пакети с електронно учебно съдържание по учебни предмети по професионално обучение.

Разходи по Програма 2

(в хил. лв.)

№	Програма 2 Продължаващо професионално обучение и учене през целия живот	2009 г.
I.	Общо ведомствени разходи:	4 854,9
	Персонал	1 509,4
	Издръжка	3 345,5
	<i>Администрирани разходни параграфи</i>	
II.	Администрирани разходни параграфи по бюджета	0
	Общо разходи (I.+II.):	4 854,9
	Численост на щатния персонал	106

Общият размер на разходите по програмата за 2009 г. е 4 854,9 хил. лв. Същите са ведомствени и представляват разходи на МОН, НАПОО, ЦРЧР, РИО и ЦУТФ за изброените по-горе продукти/услуги.

През 2009 г. по програмата ще са ангажирани 106 експерта, от които 10 експерта от МОН, 21 експерта от НАПОО, 44 експерта от ЦРЧР, 29 експерта от РИО и 2 експерта от ЦУТФ.

Ползи за обществото

- *Максимален обхват в училище на подлежащите на задължително образование до 16 годишна възраст*
- *Общодостъпно образование*
- *Интегриране на децата със специални образователни потребности в детските градини и училищата*
- *Постигане на промяна в нагласите на обществото в подкрепа на интегрираното обучение на децата и учениците със специални образователни потребности*
- *Реинтегриране на отпадналите ученици за придобиване на професионална квалификация*
- *Гарантиране правото на равен достъп до качествено образование на децата и учениците от етническите малцинства и на децата от семействата на мигранти и на бежанци*
- *Съхраняване и развитие на културната идентичност на децата и учениците*
- *Създаване на предпоставки за успешна социализация и успешно усвояване на българския език*

Равен достъп и всеобхватност в системата на средното образование

- *Осигуряване на възможности за обучение извън задължителното учебно време, съобразно интересите и желанията на учениците*
- *Създаване на условия за физическото, социалното и личностното развитие на децата и учениците*
- *Повишаване на социалните умения на учениците*

Постигането на тази оперативна цел министерството планира да реализира посредством следните пет програми – “Улесняване на достъпа до всеобщо образование”, “Осигуряване на учебния процес”, “Интеграция и реинтеграция на деца и ученици”, “Организиране на свободното време” и “Образование на българите в чужбина”.

Програма 3 “Улесняване на достъпа до всеобщо образование”

По Програма 3 “Улесняване на достъпа до всеобщо образование”, министерството предоставя следните продукти/услуги:

Програмата е насочена към по-пълно обхващане на учениците и улесняване на достъпа до образование чрез осигуряване на превоз до средишните училища, учебници и учебни помагала за безвъзмездно ползване, безплатни закуски за децата и учениците до IV клас, стипендии за учениците след завършено основно образование и ученически общежития и столове.

❖ **Разработване на политика по улесняване на достъпа до всеобщо образование**

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Организиране, събиране и обобщаване на информация за движението на учениците;
- Анализирание на причините за отпадане на учениците и разработване на програми и мерки за превенция;
- Актуализиране и изпълнение на Националната програма за по-пълно обхващане на учениците в задължителна училищна възраст;
- Прилагане на механизми за допълнително финансиране на училища, които не могат да бъдат закрити поради своята отдалеченост от другите най-близки училища без това да доведе до нарушаване на достъпа до образование;
- Взаимодействие с общинската администрация и директорите на училища при прилагане мерките за предотвратяване отпадането от образователната система;

❖ **Учебници и учебни помагала за безвъзмездно ползване**

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Осигуряване за безвъзмездно ползване на комплекти учебни помагала за децата и учениците от подготвителните групи в държавните, общинските и частните детски градини и училища;
- Осигуряване за безвъзмездно ползване на комплекти учебници и учебни помагала за учениците от I-IV клас в държавните, общинските и частните училища;
- Осигуряване за безвъзмездно ползване на комплекти учебници за учениците от V-VII клас в държавните, общинските и частните училища;
- Осигуряване за безвъзмездно ползване на комплекти учебници за учениците със специални образователни потребности – със сензорни увреждания и умствена изостаналост.
- Разпределение на средствата за учебници и учебни помагала по първостепенни разпоредители с бюджетни кредити;
- Координация и контрол на дейностите, свързани с осигуряването и съхраняването на учебниците и учебните помагала, предоставяни за безвъзмездно ползване

❖ **Регулиране на стипендиите за ученици**

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Актуализиране на нормативната база регламентираща стипендиите на учениците;
- Методическо подпомагане на училищата по въпроси, свързани с стипендиите за ученици;
- Събиране и обобщаване на информация за броя на учениците, които получават стипендии по определени критерии, определяне на общия размер на необходимите средства и разпределението им по училища;

❖ **Предоставяне на закуска и/или плод, и/или мляко, включително млечно-кисели продукти на децата от подготвителните групи/класове и учениците до IV клас**

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Предоставяне на информация на МФ за броя на децата и учениците, въз основа, на което се извършва финансирането по програмата;
- Разпределение на средствата по програмата за училищата финансирани от министерството;
- Текущо наблюдение и контрол по изпълнение на дейностите;
- Оценка на ефекта от реализацията на програмата с оглед посещаемостта на учебните занятия;

❖ **Ученически общежития и столове**

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Събиране и обобщаване на информация за броя на учениците, ползващи общежития към училищата, финансирани от МОН;
- Методическо подпомагане на училищата при прилагането на нормативната уредба, свързана с ученическото столово хранене;
- Координация и контрол на дейностите, свързани с организацията на ученическото столово хранене чрез отдаване под наем на училищните столове и бюфети;

❖ **Осигуряване на превоз до държавните и общинските училища за ученици в основната образователна степен, чрез закупуване на училищни автобуси**

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Изготвяне на справка за пътуващите ученици по училища, населено място община и област;
- Събиране на заявки от училищата за включване в програмата съгласувано със съответните общини;
- Разработване на критерии за разпределение на училищни автобуси/микробуси;
- Провеждане на процедура, закупуване и предоставяне на автобуси/ микробуси на училищата;
- Оценка на ефекта от реализацията на програмата с оглед посещаемостта на учебните занятия

Показатели за продуктите/услугите:

- Брой ученици получаващи стипендия след завършено основно образование;
- Брой ученици ползващи общежитие;
- Брой ученици от I-VII за които са осигурени учебници и учебни помагала за безвъзмездно ползване;
- Брой деца от подготвителна група/клас за които са осигурени учебни помагала за безвъзмездно ползване;
- Брой деца и ученици за които се предоставя закуска и топло мляко;
- Увеличение броя на училищата, осигурени с училищни автобуси/микробуси спрямо предходната година.

Разходи по Програма 3

(в хил. лв.)

№	Програма 3 “Улесняване на достъпа до всеобщо образование”	2009 г.
I.	Общо ведомствени разходи:	3 710,0
	Персонал	739,1
	Издръжка	2 971,0
	<i>Администрирани разходни параграфи</i>	
II.	Администрирани разходни параграфи по бюджета на МОН	9 229,2
	1. Стипендии по ПМС № 207 от 1994 г.	9 229,2
	Общо разходи (I.+II.):	12 939,2
	Численост на щатния персонал	60

Общият размер на разходите по програмата за 2009 г. е 12 939,2 хил. лв. От тях 3 710 хил. лв. са ведомствени разходи за предоставяне на изброените по-горе продукти/услуги от МОН и участващите в програмата ВРБК.

Администрираните разходи по бюджета на МОН в програмата са планирани в размер 9 229,2 хил. лв. и представляват разходи за стипендии за учениците, завършили основно образование.

За 2009 г. по централния бюджет са разчетени целеви средства за финансиране на национални програми за по-пълното обхващане в системата на децата и учениците в задължителна училищна възраст, както и средства за учебници и учебни помагала за безвъзмездно ползване за децата от подготвителните групи/класове и за учениците от I-VII клас.

В централния бюджет за 2009 г. са разчетени и средства за допълнително финансиране на защитени и средищни училища.

През 2009 г. по програмата ще са ангажирани 60 експерта, от които 21 експерта от ЦУ на МОН и 39 експерта от РИО на МОН.

Програма 4 “Осигуряване на учебния процес”

Програмата включва дейностите по оценяване и одобряване на учебници и учебни помагала, информационно-комуникационно осигуряване на българските училища, квалификацията и кариерното развитие на кадрите и системата, стопанисване и управление на материалната база и енергоефективно саниране на училищата.

По Програма 4 “Осигуряване на учебния процес”, министерството предоставя следните продукти/услуги:

❖ Квалификация на кадрите в системата на училищното образование и предучилищна подготовка

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Анализ на заявените потребности за квалификация;
- Актуализиране и разработване на нови програми за развитие на професионалните компетентности на педагогическите кадри
- Организиране на квалификация на учители, свързана с нови учебни планове, програми и учебно съдържание
- Провеждане на квалификационни курсове за въвеждаща, текуща и надграждаща квалификация на педагогическите кадри
- Разработване на система от индикатори за оценка на качеството на квалификационните дейности
- Разработване на проект на нормативен документ за квалификация и кариерно развитие

❖ Оценяване и одобряване на учебници и учебни помагала

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Изготвяне на регистър за оценители на проекти на учебници и учебни помагала;
- Координиране и консултиране на дейностите по оценяване и одобряване на проекти на учебници и учебни помагала;
- Организиране и провеждане на процедурите за оценяване и избор на проекти на учебници и учебни помагала в системата на средното образование;
- Актуализиране на регистъра на училищата, в които се извършва избор на проекти на учебници.

❖ Стопанисване и управление на материалната база

Дейности за предоставянето на продукта/услугата:

- Поддържане на регистър на имотите;
- Организиране на дейностите свързани с безвъзмездно предоставяне за ползване и/или отдаване под наем на движимо и недвижимо имущество публична държавна собственост;
- Проверка и анализ на състоянието на материалната база и условията на труд в училищата, детските градини и обслужващите звена;
- Изготвяне на инвестиционната програма на МОН въз основа на постъпилите предложения за основен ремонт и придобиване на дълготрайни материални активи и нематериални дълготрайни активи;
- Организиране и контролиране на дейностите по реализация на инвестиционни процес.

❖ Документация

Дейности за предоставянето на продукта/услугата:

- Разработване и утвърждаване на документи за системата на средното образование;

- Изготвяне на обобщени заявки за задължителната документация за детските градини, училищата и обслужващите звена за началото и края на учебната година.
- ❖ **Информационно-комуникационно осигуряване на българските училища**
Дейности за предоставянето на продукта/услугата:
  - Осигуряване на компютърна техника в българските училища ;
  - Доокомплектоване на комуникационната свързаност на училищата;
  - Осигуряване на интернет свързаност на училищата;
  - Осигуряване на операционни системи, офис приложения и антивирусен софтуер;
  - Разработване на електронно учебно съдържание;
  - Създаване и адаптиране на образователен софтуер;
  - Развитие на националния образователен портал;
- ❖ **Енергоефективно саниране на училищата**
Дейности за предоставянето на продукта/услугата:
  - Разработване на критерии за подбор на училищни сгради за които ще се прилагат енергоефективни мерки;
  - Съвместно с областната администрация, МРРБ и Строителната камара избор на училища и индивидуални мерки за енергоефективно саниране за всяко училище;
  - Организиране и провеждане на процедура по ЗОП за избор на изпълнител на одобрените проекти и строителен надзор;
  - Координиране на дейностите по изпълнение на проектите за енергоефективно саниране;
  - Извършване на обследване за енергийна ефективност на обектите;
  - Контролиране на дейностите по инвестиционния процес;

Показатели за продуктите/услугите:

- Средноприравнен брой ученици обучаващи се в общообразователни, специални и професионални училища;
- Брой проекти на учебници и учебни помагала отговарящи на ДООИ;
- Осигуреност на училищата с компютърна техника;
- Брой учители включени в организирани форми на квалификация;
- Осигуреност на училищата с ОС и офис приложения и антивирусен софтуер;
- Осигуреност с електронни уроци за всички класове;
- Брой реализирани енергийно-ефективни мероприятия.

Разходи по Програма 4

(в хил. лв.)

№	Програма 4 Осигуряване на учебния процес	2009 г.
I.	Общо ведомствени разходи:	259 634,3
	Персонал	197 189,7
	Издръжка	45 614,3
	Капиталови разходи	16 830,3
	<i>Администрирани разходни параграфи</i>	
II.	Администрирани разходни параграфи по бюджета на МОН	0
	Общо разходи (I.+II.):	259 634,3
	Численост на щатния персонал	186

Общият размер на разходите по програмата за 2009 г. е 259 634,3 хил. лв. Същите са ведомствени разходи за изброените по-горе продукти/услуги и включват разходите на ЦУ на МОН, НПЦ и разходите за заплати, възнаграждения, социални осигуровки, издръжка и подобряване на материално-техническата база на общообразователните, специалните и професионалните училища и гимназии, финансирани от МОН.

За 2009 г. по програмата са разчетени целеви средства в централния бюджет за финансово осигуряване на Националната стратегия за въвеждане на ИКТ в българските училища, подобряване на енергийната ефективност на училищните сгради, обновяване на учебно-техническото оборудване в училищата, съфинансиране на проекти и програми на общинските училища, квалификацията на педагогическия персонал и диференцираното заплащане на труда в системата на средното образование.

През 2009 г. по програмата ще са ангажирани 186 експерта, от които 57 експерта от МОН и 65 експерта от РИО на МОН и 64 експерта от НПЦ.

Програма 5 “Интеграция и реинтеграция на деца и ученици”

Програмата е насочена към гарантиране на правото на равен достъп до качествено образование и повишаване на социалните умения на децата и учениците със специални образователни потребности и на децата и учениците - носители на културите на различни общности, чрез създаване на подкрепяща среда в детските градини и училищата и обучение и квалификация на педагогическите и управленските кадри.

Процесът на интеграция на деца и ученици със *специални образователни потребности* включва:

- ✓ създаване на подкрепяща среда в детските градини и училищата за интегрирано обучение на деца и ученици със специални образователни потребности;
- ✓ обучение и квалификация на педагогически и управленски кадри за работа с деца и ученици със специални образователни потребности в обща образователна среда;
- ✓ постигане на промяна на нагласите в обществото в подкрепа на интегрираното обучение на деца и ученици със специални образователни потребности;
- ✓ функциониране и развитие на ресурсни центрове за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности;
- ✓ сътрудничество с институциите, свързани с грижата за децата в неравностойно положение.

В частта за интегриране на деца и ученици *от етническите малцинства* и от семействата на мигранти и на бежанци програмата има за цел:

- ✓ гарантиране на правото на равен достъп до качествено образование на децата и учениците от етническите малцинства на децата от семействата на мигранти и на бежанци;
- ✓ съхраняване и развитие на културната идентичност на децата и учениците;
- ✓ създаване на предпоставки за успешна социализация и успешно усвояване на българския език.

По Програма 5 “Интеграция и реинтеграция на деца и ученици”, министерството предоставя следните продукти/услуги:

❖ **Разработване на политиката за интеграция и реинтеграция на деца и ученици**

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Преглед на нормативната уредба на образователната система и националното законодателство и внасяне на предложения за промени и допълнения, повишаващи правните гаранции за интегриране на децата и учениците и за развиване на културната им идентичност и синхронизиране на действащата нормативна уредба с европейските стандарти;
- Оказване на методическа помощ при разработване на едногодишни планове за действие с бюджет за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства на областно, общинско и училищно ниво в съответствие с целите на Стратегията;
- Разработване на програми и стратегии за развитие, функциониране и усъвършенстване на образователни структури на териториален принцип за професионалното образование и обучение, превенции, интегриране на деца със специални образователни потребности и/или с хронични заболявания;

❖ **Интеграция на деца и ученици от етническите малцинства**

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Изпълнение, координиране и контролиране на мерките от едногодишния и тригодишния план на Центъра за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства /ЦОИДУЕМ/;
- Организиране на процеса на десегрегация на учениците от обособените училищата в ромските квартали;
- Организиране подготовката на учители и експерти по интеркултурно образование и човешки права;
- Актуализиране на базата данни за образователната интеграция на децата и учениците от етническите малцинства;
- Организиране на различни форми за изучаване на културата и историята на етническите малцинства;

❖ **Интеграция на деца със специални образователни потребности**

Дейности за предоставянето на продукта/услугата:

- Разработване на национална стратегия и план за действие за включващо обучение на деца и ученици със специални образователни потребности
- оценка на образователните потребности на децата и учениците с увреждания в детските градини и училищата и разработване на индивидуални програми за обучение и развитие;
- Разработване, поддържане и актуализиране на база данни за децата и учениците със специални образователни изисквания и хронични заболявания;
- подпомагане на интегрираните деца и ученици със специални образователни потребности от ресурсни учители и други специалисти;
- изграждане на достъпна архитектурна средата в детските градини и училищата за деца и ученици със специални образователни потребности и/или с хронични заболявания;
- организиране и осигуряване на технически помощни средства и апаратура, учебни помагала и пособия за успешното осъществяване на интегрираното обучение;
- организиране и осигуряване на подкрепяща среда за полагане на държавните зрелостни изпити от зрелостниците със специални образователни потребности;
- разработване на учебни програми за децата и учениците с множество увреждания;

- разработване на предложения за промени в учебните планове на висшите училища, свързани с подготовката на учители за работа с деца и ученици със специални образователни потребности
- обучение на директори, учители, психолози, педагогически съветници, екипи за комплексно педагогическо оценяване, представители на общинските администрации и на отделите за закрила на детето за работа с деца и ученици със специални образователни потребности;
- работа с родители, обществени организации и персонала в детските градини и училищата за приемане деца и ученици със специални образователни потребности и положителна нагласа към интегрираното обучение;

❖ **Контрол, оценка, анализ и методическо подпомагане за реинтеграция и ресоциализация на ученици с девиантно поведение**

Дейности за предоставянето на продукта/услугата:

- Анализ и оценка на състоянието на училищата за ученици с девиантно поведение;
- Промяна в модела на организация на корекционно-възпитателната дейност в училищата за ученици с девиантно поведение;
- Преустройство на пространството и реформиране на социално-педагогическите интернати и възпитателните училища-интернати в съответствие с новия модел на организация на корекционно-възпитателната дейност;
- Осигуряване на възможности за професионална подготовка на учениците в социално-педагогическите интернати и във възпитателните училища-интернати;

❖ **Интеграция на децата и учениците от семейства на мигранти и на бежанци**

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Създаване на нормативни основания за обучение по български като чужд език, и по майчин език и култура на децата на мигрантите и на децата на бежанците;
- Създаване и поддържане на база данни за приемните детски градини и училища и за броя на интегрираните деца и ученици от семейства на мигранти и на бежанци в тях;
- Организиране на приема и обучението по български като чужд език и по майчин език и култура на децата на работници мигранти и на бежанци;
- Допълнителна квалификация на учителите за работа с деца на мигранти и за преподаване на български език като чужд език.

Показатели за продукт/услуга:

- Брой интегрирани деца със специални образователни потребности в общообразователните училища;
- Процент на нарастване на училищата с интегрирани деца със СОП спрямо предходната година;
- Брой училища със създадена достъпна архитектурна среда за деца с увреждания;
- Брой интегрирани деца от етническите малцинства;
- Брой интегрирани деца от семейства на бежанци и на мигранти.

Разходи по Програма 5

(в хил. лв.)

№	Програма 5 Интеграция и реинтеграция на деца и ученици	2009 г.
I.	Общо ведомствени разходи:	16 455,6
	Персонал	15 387,6
	Издръжка	1 068,1
	<i>Администрирани разходни параграфи</i>	
II.	Администрирани разходни параграфи по бюджета	2 500,0
	Проекти за интеграция на децата и учениците от етническите малцинства	2 500,0
	Общо разходи (I.+II.):	18 955,6
	Численост на щатния персонал	55

Общият размер на разходите по програмата за 2009 г. е 18 955,6 хил. лв. ведомствените разходи, които са в размер на 16 455,6 хил. лв. представляват разходите на МОН за изброените по-горе продукти/услуги и разходите за заплати, възнаграждения, социални осигуровки, издръжка, ресурсните центрове за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности и ЦОИДУЕМ. Като администрирани разходи по бюджета са разчетени 2500,0 хил.лв. за финансиране на проекти за образователна интеграция от допълващо финансиране от български, чуждестранни и международни институции.

За реализиране на дейностите по програмата за 2009 г. в централния бюджет са разчетени целеви средства за изграждане на достъпна архитектурна среда, както и целеви средства за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства.

През 2009 г. по програмата ще са ангажирани 55 експерта, от които 10 експерта от МОН, 39 експерта от РИО на МОН и 6 експерта от Центъра за образователна интеграция. По програмата работят и педагогическите и непедagogически специалисти от РЦПНОВДУСОП.

Кратко описание на проектите по програмата:

Проекти по програма ФАР на ЕС:

Образователен компонент на Проект “Подобряване на състоянието и интеграция на малцинствени групи в неравностойно положение със специален фокус върху ромите” по програма ФАР 2005.

Проектът цели да бъде осигурено систематично подобряване на състоянието на уязвимите малцинства със специален фокус върху ромите чрез прилагане на специфични мерки в областта на образованието, здравеопазването и урбанизацията, както и институционално изграждане на всички нива.

Програма 6 “Организиране на свободното време”

Изпълнението на програмата цели: подпомагане на физическото, социалното и личностното развитие на децата и учениците чрез осигуряване на обучение извън задължителното учебно време, съобразно интересите и желанията на учениците; повишаване на социалните умения на учениците; създаване на съвременна образователна среда чрез развитие на училищната организационна култура.

По Програма 6 “Организиране на свободното време”, министерството предоставя следните продукти/услуги:

❖ **Разработване на политиката за развитие на децата и учениците съобразно техните потребности и интереси чрез извънкласни и извънучилищни дейности**

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Разширяване на проектно-конкурсно финансиране на дейности свързани с развитието на интересите и способностите на децата и учениците;
- Създаване популяризиране на програми в областта на неформалното обучение;
- Анализирани и подготвяне на предложения за решения на проблеми и методически въпроси, свързани с взаимодействието със социалната среда, закрила на децата и защита на техните права и изпълнението на критериите за евроинтеграция в тази област;

❖ **Извънкласни и извънучилищни дейности в областта на изкуствата, науката и техниката, и спорта**

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Организиране и реализиране на дейностите по Националния календар за извънучилищни дейности на МОН
- Целогодишно организиране и координиране, в т.ч. и в периода на ваканциите на школи по изкуствата и чужди езици; на извънкласни и извънучилищни форми в областта на науката, техниката и изкуствата;
- Организационно-методическо координиране на дейностите в извънучилищните педагогически учреждения ;
- Разработване и участие в програми и проекти за активизиране на взаимодействието между детската градина и училището, семейството и социалната среда – деца, родители, общество

❖ **Ученически спорт, отдих и туризъм**

Дейности за предоставянето на продукта/услугата:

- Организиране, координиране и реализиране на дейностите по Националния спортен календар на МОН, в т.ч. вътрешноучилищните, общинските, областни, зонални и национални спортни турнири и първенства;
- Организиране на спортни и спортно-туристически прояви за интегриране на учениците със специални образователни потребности;
- Разработване и утвърждаване на критерии за одобряване на проекти за подпомагане на физическото възпитание и спорта в училищата и обслужващите звена, одобряване на проектите и изготвяне на предложения за финансирането им;
- Координиране на дейностите по провеждане на ученически спорт и предоставянето на бази за отдих и туризъм на учениците включително и през ваканциите;
- Организиране, координиране и провеждане на конкурси по Национална програма „Модернизация на материалната база в училище”, модул „Спорт в училище”

❖ **Неформално обучение в областта на здравето, личностното и социалното развитие на децата и учениците, опазването на околната среда, правата на децата**

Дейности за предоставянето на продукта/услугата:

- Популяризиране на учебни програми за превенция на употребата на наркотици, на инфектиране с ХИВ/СПИН, на насилието над и между деца в училищата
- Обучение на учители, училищни психолози, педагогически съветници за работа с програми в областите - превенция на употребата на наркотици, инфектиране с ХИВ/СПИН, насилието над и между децата в училищна среда, сексуална експлоатация на деца, опазване на околната среда

- Подпомагане на училищата при разработване на мерки за превенция на насилието, сексуалната експлоатация на деца, трафика на деца и създаване на условия за развитие на ученическата активност
- Популяризиране и насърчаване прилагането на модели за развитие на училищни политики и за самооценка на училищата, като условия за повишаване на тяхната професионална отговорност към резултатите на ниво училище.
- Консултиране и разработване на инструменти за развитие на училищната организационна култура и за прилагане на европейските модели за оценка на качеството в образованието.

Показатели за продукт/услуга:

- Брой училища и обслужващи звена, участвали в различните видове състезания и конкурси от Националните календари за извънучилищни и спортни дейности;
- Брой училища, в които се реализират училищни програми за системно здравно образование и/или екологично образование и/или превенция на насилието над деца;
- Брой ученици, обхванати в ученическите игри за ученици V – XIII клас;
- Брой ученици, обхванати в ученическите игри за деца с увреден слух, нарушено зрение и физически увреждания.
- Брой класирани и финансирани проекти за развитие на извънкласната и извънучилищната дейност;
- Брой класирани и финансирани проекти „Спорт в училище”.

Разходи по Програма 6

(в хил. лв.)

№	Програма 6 “Организиране на свободното време”	2009 г.
I.	Общо ведомствени разходи:	5 903,7
	Персонал	1 326,3
	Издръжка	4 577,4
	<i>Администрирани разходни параграфи</i>	
II.	Администрирани разходни параграфи по бюджета	0,0
	Общо разходи (I.+II.):	5 903,7
	Численост на щатния персонал	152

Общият размер на разходите по програмата за 2009 г. е 5 903,7 хил. лв., които са ведомствени и представляват разходите за изброените по-горе продукти/услуги на МОН и разходите за заплати, възнаграждения, социални осигуровки, издръжка и подобряване на материално-техническата база на Центъра за отдих и обучение, Националния дворец на децата и Дом на детската книга.

За 2009 г. в централния бюджет са разчетени целеви средства за финансиране на национални програми за развитие на извънкласната и извънучилищната дейност, ритуализация на училищния живот и обновяване на спортната база на училищата.

През 2009 г. по програмата ще са ангажирани 152 експерта, от които 10 експерта от МОН и 26 експерта от РИО на МОН, 46 експерта от Центъра за отдих и обучение, 70 експерта от НДД и ДДК.

Програма 7 “Образование на българите в чужбина”

Програмата цели съхраняване и разширяване на българското етнокултурно пространство извън пределите на Република България чрез осигуряването на образователна дейност сред българските общности зад граница.

Осигуряването на образователна дейност сред българските общности зад граница и българистиката в чужбина произтича от разпоредбите на Закона за българите, живеещи извън България, международни договори, по които Република България е страна, ПМС № 103/1993 и ПМС № 228/1997.

По Програма 7 “Образование на българите в чужбина”, министерството предоставя следните продукти/услуги:

❖ Български държавни училища в чужбина

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Провеждане на конкурси за заемане на длъжностите директор, учител и непедагогически персонал на българските държавни училища в чужбина;
- Обезпечаване на българските училища в чужбина с необходимите безплатни учебници;
- Осигуряване на българските държавни училища в чужбина с необходимата учебна документация и училищна документация;
- Осигуряване на обучението по български език и литература, история и география на България, което се провежда от посолствата на Република България, с необходимата учебна и друга документация;
- Контрол на дейността на българските държавни училища в чужбина

❖ Осигуряване на преподаватели в средни училища на българските общности зад граница

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Организиране и провеждане на конкурси за избор на преподаватели за средните училища /по български език и литература, българска история, българска музика, българска народна хореография и инструменталисти/ в Украйна, Молдова, Румъния, Сърбия, Черна гора и Казахстан;
- Изготвяне и изпращане на резултатите от проведените конкурси и документите на одобрените кандидати в приемащата страна;
- Изготвяне на заповед за командироване на утвърдените от приемащата страна кандидати;
- Контрол и анализ на годишната заетост на преподавателите;
- Оценка на дейността въз основа на мненията на приемащата институция, както и чрез анализ на резултатите от кандидат студентските изпити на учениците;

❖ Осигуряване на учебно-помощна литература и оборудване за нуждите на българистиката и училищата на българските общности зад граница

Дейности за предоставянето на продукта/услугата:

- Изготвяне и одобряване на номенклатура на учебници и литература за нуждите на българистиката и училищата на българските общности зад граница;
- Закупуване, разпределяне и разпространение на необходимите учебници и литература;
- Закупуване, разпределяне и разпространение на български филми, мултимедийни продукти представящи българската култура и традиции;

❖ Организиране на квалификационни и езикови курсове и педагогически и езикови практики на учители и ученици и студенти от българските общности в чужбина

Дейности за предоставянето на продукта/услугата:

- Анализ на заявените потребности за квалификация на учители за педагогически курсове и практики за ученици и студенти от българските общности в чужбина;
  - Проучване на възможностите за организиране на курсове и практики и изработване на графици;
  - Събиране, обобщаване и анализиране на резултатите от проведените курсове и практики;
- ❖ **Осигуряване на летен отдих на чуждестранни учаци се от българска народност**
Дейности за предоставянето на продукта/услугата:
- Оповестяване чрез български дипломатически представителства в чужбина на възможностите за летен и зимен отдих в България и регламентиране на условията за провеждането му;
  - Обобщаване на получените заявки за провеждане на летен и зимен отдих на чуждестранни учаци се от българска народност;
  - Организационно подпомагане провеждането на летния отдих;

Показатели за продукт/услуга:

- Брой учебно-помощна литература, изпратени да задоволят нуждите както на училищата на българските общности зад граница, така и на българистиката в чужбина като цяло;
- Брой учители и ученици от българските общности зад граница, преминали квалификационни и езикови курсове за една учебна година;
- Брой студенти и ученици от българските общности зад граница, провеждащи педагогически и езикови практики в страната;
- Брой изпратени преподаватели в средните училища българските общности зад граница.
- Брой чуждестранни ученици и студенти от българската народност, посетили България за летен отдих.

Разходи по Програма 7

		<i>(в хил. лв.)</i>
№	Програма 7 “Образование на българите в чужбина”	2009 г.
I.	Общо ведомствени разходи:	3 282,0
	Персонал	689,8
	Издръжка	2 592,2
	<i>Администрирани разходни параграфи</i>	
II.	Администрирани разходни параграфи по бюджета	0
	Общо разходи (I.+II.):	3 282,0
	Численост на щатния персонал	3

Общият размер на разходите по програмата за 2009 г. е 2 592,2 хил. лв. Същите представляват разходите на ЦУ на МОН за изброените по-горе продукти/услуги и разходите за заплати, възнаграждения, социални осигуровки, издръжка и подобряване на материално-техническата база на българските средни общообразователни училища в чужбина. За реализиране на дейностите по програмата за 2009 г. в централния бюджет са разчетени целеви средства за стимулиране изучаването на българския език и за съхраняване на националното самосъзнание, бит и култура зад граница.

Преглед на политиката във висшето образование

Целта на политиката е осигуряване на качество и отвореност на системата на висшето образование чрез създаване на нов модел на финансиране, стимулиращ конкуренцията и развитието; повишаване на ефективността на управлението на висшите училища от страна на държавата и обществото; изграждане на доверие между висшите училища и бизнеса; оптимизиране на вътрешната и външна структура на висшите училища; създаване на ефективни механизми за контрол на качеството, в това число контрол върху резултатите; изграждане на динамичен модел на кариерно развитие и повишаване на социалния статус на академичния състав; превръщане на висшите училища в основни центрове на науката;

Реформата във висшето образование цели създаването на необходимата нормативна база за насърчаване усилията на автономните висши училища да развиват непрекъснато качеството на предлаганото висше образование. Основните мерки в тази насока са:

- ✓ Координиране действията на висшите училища по прилагане на наредбите за натрупване и трансфер на образователни кредити, както и за дистанционната форма на обучение, чрез организиране на академичен диалог и консултантска дейност;
- ✓ Разработване на политика на МОН за обучение на възрастни чрез системата на висшето образование;
- ✓ Координиране на политиката на мобилност и миграция с цел образование и научни изследвания с водещите ведомства по проблемите на миграцията;
- ✓ Разработване на държавни образователни изисквания за придобиване на висше образование по регулираните професии;

Ползи за обществото

- *Висше образование развиващо активни умения и способността на студентите за самостоятелно мислене*
- *Подготвени висококвалифицирани специалисти над средното образование*
- *Повишаване на броя на заетите лица с висше образование*
- *Повишаване мобилността с цел обучение, научни изследвания и упражняване на професията*
- *Изграждане на стабилно партньорство между работодателите и висшите училища*
- *Трайно обединение на икономическите, социалните и екологични интереси на обществото чрез сближаване на*

Повишаване на качеството във висшето образование

достиганията в образованието с тези в науката

Постигането на тази оперативна цел министерството планира да реализира посредством следните 2 програми – “Управление на качеството във висшето образование” и “Международен образователен обмен”.

Програма 8 “Управление на качеството във висшето образование ”

С програмата министерството цели насърчаване на усилията на автономните висши училища за непрекъснато развитие на качеството на предлаганото висше образование, подпомагане на висшите училища при въвеждане на вътрешни системи за оценяване и поддържане на качеството на обучение, създаване на условия за включване на висшите училища в системата за „Учене през целия живот” и усвояване на добрите практики от ЕС. В изпълнението ѝ участват дирекция „Политика във висшето образование”, Националната агенция за оценяване и акредитация, Центъра за контрол и качество на образованието, Центъра за информационно осигуряване на образованието и Националния център за информация и документация,

По Програма 8 “Управление на качеството във висшето образование”, министерството предоставя следните продукти/услуги:

❖ **Разработване на политика в областта на висшето образование**

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- разработване на нови и актуализиране на съществуващите подзаконови нормативни актове;
- разработване на национална квалификационна рамка за висше образование в контекста на Рамката на квалификациите в Европейското пространство за висше образование и Европейската квалификационна рамка за учене през целия живот;
- хармонизиране на организацията и процеса на обучение във висшите училища с европейските измерения на висше образование (Болонски процес и Лисабонска стратегия);

- организиране на обученията по прилагането на мерките свързани с реформата във висшето образование;
- контрол по спазване на законодателните изисквания;
- координиране действията на висшите училища за постигане целите на Програмата за изпълнение на Национална стратегия за прозрачно управление и превенция и противодействие на корупцията.
- поддържане, усъвършенстване и разширяване на управленската информационна система за висшето образование, актуализиране на данните в нея, изготвяне на справки и анализи.

❖ **Оценяване**

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- организира и провежда контролни дейности, свързани с качеството на обучение във ВУ;
- провежда мониторинг на различните образователно-квалификационни бакалавърски и магистърски степени и образователно-научна степен „доктор”;
- оценка на проектите за откриване и преобразуване на висше училище, факултет, филиал, колеж, както и за откриване на професионални направления и специалности от регулираните професии;
- оценка на ефективността, с която висшето училище контролира, поддържа и повишава качеството на обучение в предлаганите области на висшето образование и професионални направления;
- оценка качеството на предлаганото образование в определено професионално направление в основно звено и/или филиал на висшето училище, на специалност от регулираните професии или научна специалност;
- подпомагане на висшите училища при въвеждане на вътрешни системи за оценяване и поддържане на качеството на обучение.

❖ **Институционална акредитация**

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- оценка на дейността и качеството на обучението във висшите училища и организациите, въз основа на които акредитира или отказва акредитация;
- даване или отказ на институционална акредитация на основание проведено оценяване на отделната институция;

❖ **Програмна акредитация**

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- проверка на качеството на обучение на студентите във всички предлагани форми на обучение по образователно-квалификационни степени и по образователната и научна степен “доктор”;
- даване или отказ на програмна акредитация;

❖ **Следакредитационно наблюдение и контрол**

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- поддържане на информационна система с данни за акредитираните висши училища, техни основни звена, филиали, професионални направления и специалности от регулираните професии, както и на акредитираните научни специалности във висшите училища и организациите;
- издаване на бюлетин;
- следакредитационно наблюдение и контрол;

- текущ анализ на получаваните доклади и констативни протоколи от извършвани проверки по чл. 10, ал. 2, т. 7 от Закона за висшето образование и изработване на график със сроковете за отстраняване на нарушенията;
- анализ на получените от висшите училища отчети за отстраняване на нарушенията и оценка на ефективността от прилаганите мерки;
- ❖ **Академично и професионално признаване на образователни документи**
Дейности за предоставяне на продукта/услугата
- Заверка на документи за образование, издадени от легитимни български средни, висши училища;
- Признаване на завършени етапи на училищно обучение или степени на образование и професионална квалификация по документи, издадени от училища на чужди държави;

Показатели за продукт/услуга:

- Брой извършени проверки в ДВУ;
- Брой оценени проекти за промени в структурата на висшите училища;
- Брой процедури по програмна акредитация приключили с оценка обучение по професионално направление.
- Легализирани документи, издадени от легитимни български средни и висши училища;
- Легализирани документи за завършено средно и висше образование и професионална квалификация, издадени от училища от други държави.

Разходи по Програма 8

(в хил. лв.)

№	Програма 8 “Управление на качеството във висшето образование”	2009 г.
I.	Общо ведомствени разходи:	1 609,6
	Персонал	900,6
	Издръжка	708,9
	<i>Администрирани разходни параграфи</i>	
II.	Администрирани разходни параграфи по бюджета	0,0
	Общо разходи (I.+II.):	1 609,6
	Численост на щатния персонал	53

Общият размер на разходите по програмата за 2009 г. е 1 609,6 хил. лв. и представляват разходите на МОН и участващите в програмата второстепенни разпоредители за изброените по-горе продукти/услуги.

През 2009 г. по програмата ще са ангажирани 53 експерта, от които 7 експерта от ЦУ на МОН.

Програма 9 “Международен образователен обмен”

Програмата цели разширяването на международния образователен и информационен обмен чрез стимулиране на академичната мобилност и активизиране на участието на българските средни и висши училища в международни образователни програми
Успешното участие на българските образователни институции в международните програми и проекти зависи от осигуряването на надеждно информационно обслужване, в съответствие

с европейските практики. Целта е поставянето на националната образователна система в контекста на общоевропейските процеси, както и отчитането на тенденциите в по-широк международен аспект. Обменът се осъществява както по линия на различни европейски образователни програми, така и посредством сключване и изпълнение на двустранни споразумения, договори, протоколи за сътрудничество в областта на образованието.

По Програма 9 “Международен образователен обмен”, министерството предоставя следните основни групи продукти/услуги:

❖ **Развитие на международния академичния обмен**

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Подготовка на нови, актуализиране и изпълнение на международни, междуправителствени и междуведомствени програми, споразумения, спогодби, протоколи и др. в областта на образованието и науката;
- Обмен на образователно-научни делегации и учени за обмяна на опит съгласно двустранни договори;
- Организиране на процедурата по приемане за обучение на чуждестранни студенти, специализанти и докторанти;
- Обмен на образователно-научни делегации по подписване на спогодби и други двустранни документи;
- Участие на Р България в Програма СЕЕPUS II;
- Участие на Р България в стипендиалните схеми на финансовия механизъм на ЕИП.

❖ **Издръжка на българските лекторати в чужбина**

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Организиране и провеждане на конкурси за избор на лектори за висшите училища в чужбина, в които се преподава български език и българска история;
- Изготвяне и изпращане на резултатите от проведените конкурси и документите на одобрените кандидати в приемащата страна;
- Командироване на утвърдения от приемащата страна кандидат
- Контрол и анализ на годишната заетост на преподавателите;
- Оценка на дейността чрез анкетни карти и формуляри.
- Анализ на развитието на българистиката.

❖ **Организиране на летни езикови курсове за чуждестранни българисти**

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Обмен на заявки със чуждестранни образователни институции за провеждане на летни езикови курсове;
- Обобщаване на потребностите и уведомяване на висшите училища в страната за броя на участниците в летните езикови курсове;
- Организационно подпомагане провеждането на летния езиков курс;
- Събиране, обобщаване и анализиране на резултатите от проведените курсове;

❖ **Изпълнение на ангажиментите за функционирането на Тараклийски държавен университет**

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Организиране и провеждане на конкурси за избор на преподаватели за университета;
- Контрол и анализ на годишната заетост на преподавателите;
- Осигуряване на необходимите учебници, литература и мултимедийни продукти представящи българската култура и традиции;

- Организиране на педагогически и езикови практики на студентите в българските квалификационни центрове;
- Провеждане на специализации, квалификационни курсове, докторантури;
- ❖ **Участие в програми на ЕС (EURYDICE, ENIC/NARIC, ARION, Работна програма „Образование и обучение 2010”, учебни визити, Комитет Програма УЦЖ и др.), Съвета на Европа, ЮНЕСКО и други международни организации**
Дейности за предоставяне на продукта/услугата
- Организиране на конференции, семинари, конкурси в изпълнение на работните програми на международни и национални организации.
- Участие в проекти в областта на образование за правата на човека, интеркултурно образование, екологично образование, опазване на световното и национално културно наследство и информационните технологии по линия на ЮНЕСКО;
- Участие в основните програми на Съвета на Европа и комитетите към ЕС.
- Издаване на информационни материали в изпълнение на международни програми и проекти;
- Национално съфинансиране на подпрограми на Програмата за учене през целия живот
- Национално съфинансиране на стипендиалните схеми на Финансовия механизъм на ЕИП.

Показателите за изпълнение на продуктите/услугите са:

- Брой приети за обучение чуждестранни студенти, докторанти и специализанти по програми за обмен;
- Брой организирани образователно-научни делегации на учени за обмяна на опит съгласно двустранни договори;
- Брой организирани специализации, квалификационни курсове, докторантури (за експерти, просветни кадри, учени);
- Брой действащи български лекторати в чужбина за една учебна година;
- Брой чуждестранни българисти, посещавали летни езикови курсове годишно.
- Брой проведени конкурси и определени студенти, докторанти и специализанти за обучение в чужбина в изпълнение на междудържавни спогодби;
- Брой приети и изпратени участници (студенти, докторанти и преподаватели) в програма СЕЕРУС II;
- Брой български студенти, докторанти и преподаватели, участници в стипендиалните схеми на финансовия механизъм на ЕИП.

Разходи по Програма 9

(в хил. лв.)

№	Програма 9 “Международен образователен обмен”	2009 г.
I.	Общо ведомствени разходи:	4 145,0
	Персонал	395,0
	Издръжка	3 750,0
	<i>Администрирани разходни параграфи</i>	
II.	Администрирани разходни параграфи по бюджета	412,2
	1. Стипендии	396,0
	2. Членски внос па CONFEMEN	16,2
	Общо разходи (I.+II.):	4 557,2
	Численост на щатния персонал	28

Общият размер на разходите по програмата за 2009 г. е 4 557,2 хил. лв. Ведомствените разходи са в размер на 4 145,0 хил.лв. и представляват разходите на МОН за изброените по-горе продукти/услуги. Ангажираните експерти по програмата са от МОН.

Администрираните разходи по програмата в размер на 412,2 хил.лв. и включват 396,0 хил.лв. стипендии за студентите от Тараклийския университет и 16,2 хил.лв. членски внос по CONFEMEN.

Ползи за обществото

- *Поддържане нивото на достъп във висшето образование, чрез регулиране на държавния прием по професионални направления*
- *Подобряване на условията за равен достъп чрез финансово подпомагане на студенти, докторанти и специализанти*

Равен достъп до висше образование

Постигането на тази оперативна цел министерството планира да реализира посредством следните 3 програми – “Осигуряване на обучението в ДВУ”, “Студентски подпомагане” и “Студентски спорт, отдых, туризъм и свободно време”.

Програма 10 “Осигуряване на обучението в ДВУ”

Програмата включва дейностите по разработването на политиката за осигуряване на обществените потребности с висококвалифицирани специалисти с висше образование

По Програма 10 “Осигуряване на обучението в ДВУ”, министерството предоставя следните продукти/услуги:

❖ **Разработване политика за приемане на студенти в ДВУ**

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Анализ на обществените потребности от специалисти с висше образование
- Взаимодействие с отрасловите министерства и ведомствата – потребители на кадри;
- Проучване на трудовия пазар за броя на безработните специалисти с висше образование и броя на свободните работни места, както и тенденцията за развитие на пазара на труда;
- Взаимодействие с държавните висши училища по отношение възможностите за обучение по професионални направления и размера на таксите за обучение

❖ **Планиране броя на обучаващите се студенти и докторанти в ДВУ и субсидията за издръжка на обучението**

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Събиране и анализиране на данни за броя на студентите по професионални направления, специалности и форми на обучение;
- Анализиране на информацията свързана с капацитета на висшите училища за обучение на студенти по съответните професионални направления;
- Разработване на проект на Решение на МС за броя на приеманите студенти и докторанти във висшите училища на Р България;
- Проверки във висшите училища за установяване на реалния брой на обучаваните студенти;
- Планиране и обосноваване размера на субсидията за ДВУ за издръжка на обучението на студентите и докторантите;

❖ **Организиране на приема за обучение в Република България на чуждестранни граждани от български произход и други чуждестранни граждани, приемани**

съгласно актове на Министерския съвет, както и на български граждани за обучение в чужбина по международни спогодби

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Организиране и провеждане на приема на чуждестранни граждани от български произход и други чуждестранни граждани в български държавни висши училища и научни организации;
- Организиране и осигуряване на издръжката на обучението, стипендии и ползването на общежития и столове от студенти, докторанти и специализанти, чуждестранни граждани от български произход и други чуждестранни граждани, приемани по актове на Министерския съвет;
- Организиране и провеждане на конкурси за определяне на български граждани за обучение в чужбина съгласно международни спогодби.

Показатели за изпълнение:

- Средноприравнен брой обучаващи се български и чуждестранни студенти и специализанти в ДВУ.

Информация за наличността и качеството на данните

Информацията се събира и обработва в дирекция „Студенти докторанти и специализанти”.

(в хил. лв.)

№	10 “Осигуряване на обучението в ДВУ”	2009 г.
I.	Общо ведомствени разходи:	1 055,9
	Персонал	124,9
	Издръжка	931,0
	<i>Администрирани разходни параграфи</i>	
II.	Администрирани разходни параграфи по бюджета	391,4
	1. Стипендии по международни спогодби	391,4
	Общо разходи (I.+II.):	1 447,3
	Численост на щатния персонал	7

Общият размер на разходите по програмата за 2009 г. е 1 447,3 хил.лв., от които ведомствени 1 055,9 хил. лв. и администрирани разходи по бюджета на МОН за стипендии по международни спогодби 391,4 хил.лв. През 2009 г. по програмата ще са ангажирани 7 експерта от МОН.

Програма 11 “Студентско подпомагане”

Програмата цели подобряване на условията за достъп до висше образование чрез прилагане на финансови мерки за подпомагане на студенти, докторанти и специализанти – стипендии на студенти, докторанти и специализанти; субсидирано ползване на студентски столове и общежития; кредитиране на студенти и докторанти

По Програма 11 “Студентско подпомагане”, министерството предоставя следните продукти/услуги:

- ❖ **Разработване на политика за студентско подпомагане**

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Разработване на нормативни актове, установяващи реда и условията за ползване на студентски общежития и столове от студентите и докторантите, реда и условията за получаване на стипендии от студенти, докторанти и специализанти;
- Методическо подпомагане на висшите училища и търговските дружества, които управляват студентски общежития и столове;
- Проверка на състоянието на студентските общежития и столове;
- Планиране на показателите за предоставяне на стипендии;
- Методическо подпомагане на висшите училища и студентските съвети.

❖ Кредитиране на студентите и докторантите

Дейности за предоставянето на продукта/услугата:

- Популяризиране на формите за студентско кредитиране чрез организиране на работни срещи, дискусии и информационни материали;
- Обучаване на служители от висшите училища и представители на студентските съвети по прилагане на студентското кредитиране;

❖ Субсидиране на студентски столове, общежития и квартири

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Набиране на ежемесечна информация за реализираните леглодни и хранодни и усвояването на държавната субсидия в студентските столове и общежития на висшите училища, както и за броя на студентите, ползвали помощи за свободно наета квартира;
- Анализ на тенденциите на изпълнението на хранодните и леглодните и усвояването на държавната субсидия в студентските столове и общежития на висшите училища;
- Разработване на прогноза за годишното изпълнение на хранодните и леглодните и държавната субсидия в студентските столове и общежития на висшите училища през текущата и за следващата година;
- Разработване на прогноза за необходимата субсидия за помощи за свободно наета квартира

❖ Планиране на средствата за стипендии по висши училища

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Събиране и анализиране на информация за броя на българските студенти и докторанти, получаващи стипендии и за броя на чуждестранните студенти и докторанти, които отговарят на условията;
- Определяне на размера на необходимите средства за стипендии на българските докторанти и чуждестранни студенти и докторанти, за които размерите на стипендиите са точно определени с нормативен акт;
- Определяне на размера на необходимите средства за стипендии на българските студенти, за които размерите на стипендиите се определят от висшите училища, като се предвижда планираният ръст;
- Разпределение на средства за стипендии на българските студенти по висши училища, пропорционално на броя на българските студенти.

Показатели за изпълнение:

- Брой субсидирани леглодни в студентските общежития, управлявани от държавните висши училища;
- Брой субсидирани хранодни в студентските столове, управлявани от държавните висши училища.
- Брой стипендианти;

- Среден размер на стипендията за българските студенти;
- Размер на стипендията за редовни докторанти.

Разходите по Програма 11” Студентско подпомагане”

(в хил. лв.)

№	Програма 11 “Студентско подпомагане”	2009 г.
I.	Общо ведомствени разходи:	556,2
	Персонал	41,7
	Издръжка	514,5
	<i>Администрирани разходни параграфи</i>	
II.	Администрирани разходни параграфи по бюджета	0,0
	Общо разходи (I.+II.):	556,2
	Численост на щатния персонал	3

Общият размер на разходите по програмата за 2009 г. е 556,2 хил. лв. Същите представляват разходите на МОН за предоставяните продукти/услуги. През 2009 г. по програмата ще са ангажирани 3 експерта от МОН.

Програма 12“Студентски спорт, отдих и туризъм и свободно време”

Програмата е насочена към стимулиране на гражданската активност и подпомагане на спорта, социалните и културните изяви на студентите и докторантите.

По Програма 12 “Студентски спорт, отдих и туризъм и свободно време”, министерството предоставя следните продукти/услуги:

❖ Подпомагане на проекти на висшите училища за спортуване на студентите и докторантите

Дейности за предоставянето на продукта/услугата:

- Създаване на организация за представянето на проектите от висшите училища;
- Контрол за спазване на критерии за разработване на проекти за подпомагане на физическото възпитание и спорта във висшите училища;
- Изготвяне и съгласуване на предложения за финансирането на проектите;

❖ Свободно време на студентите

Програмата се изпълнява от Националния студентски дом и студентски организации и подпомага националната политика за задоволяване на социалните и културните потребности на студентите. Програмата е насочена към подпомагане изявите на студентите в областта на изкуството, културата и науката, дейността на студентите в областта на европейската интеграция и предоставяне на информация за намиране на работа.

Дейности за предоставянето на продукта/услугата:

- Организиране и участия в национални конкурси за издаване произведения на български студенти;
- Представяне и издаване на книги, сборници и брошури;
- Разработка на образователен уеб сайт;
- Организиране на изложби с творби на студенти;
- Подпомагане организацията на концерти и представления;

- Предоставяне на зали за репетиции на студентски и младежки организации;
- Разработване на програми за взаимодействие със студентските организации и съюзи;
- Разработване на програми, свързани със социалната интеграция и професионално развитие на студенти в неравностойно положение;
- Съдействие при провеждане на семинари и конференции на национални студентски организации;

Показатели за изпълнение:

- Брой на студентите и докторантите участващи в проекти за подпомагане на физическото възпитание и спорта (ПМС № 129/2000 г.).

Разходите по Програма 12

(в хил. лв.)

№	Програма 12 “Студентски спорт, отдих и туризъм и свободно време”	2009 г.
I.	Общо ведомствени разходи:	463,2
	Персонал	71,1
	Издръжка	392,1
	<i>Администрирани разходни параграфи</i>	
II.	Администрирани разходни параграфи по бюджета	0,0
	Общо разходи (I.+II.):	463,2
	Численост на щатния персонал	6

Общият размер на разходите по програмата за 2009 г. е 463,2 хил. лв. Същите представляват разходите на ЦУ на МОН и Националния студентски дом за предоставяните продукти/услуги. През 2009 г. по програмата ще са ангажирани 6 експерта, от които 1 експерт от МОН и 5 експерта от Националния студентски дом.

Преглед на политиката за развитие на научния потенциал

Целта на политиката е да се организира сътрудничество на различни нива, координация на национална, регионална и европейска политика, подпомагане на изграждането на мрежа от изследователски екипи и повишаване на мобилността на гражданите и на идеите с цел повишаване на конкурентоспособността на ЕС.

Готовността на всяка държава да прилага европейското законодателство в областта на науката и изследванията не се измерва със способността ѝ да прилага правни разпоредби, а по-скоро да разполага с необходимите условия за ефективно участие в дейността на рамковите програми на Общността. Тези условия зависят от различни фактори:

- наличие на съвременна инфраструктура и ресурси;
- ефективна координация между институциите;
- качество на изследователската дейност и потенциал да участват в многонационални екипи на сътрудничество;
- изграждане на съвременни научно иновационни мрежи;
- абсорбция на научните резултати от икономиката;

Съществено е и наличието на държавни и частни институции, които да са в състояние да осигурят необходимото активно участие в Рамковите програми и инициативи на Общността в областта на научните изследвания и иновации.

С цел успешното провеждане на общностната политика в областта на науката и технологиите е необходимо предприемането на следните регулативни мерки:

- Схеми и инструменти, създаващи среда за развитие и реализация на Националната референтна рамка;
- Приемане на стратегия за развитие на научната дейност;
- Създаване на условия за качествени научни изследвания;
- Нови мерки, допълващи приетия Национален план за достигане на целта от Барселона – повече научни изследвания за Европа;
- Създаване на набор от стимули за привличане на млади хора в участието на научните изследвания

Политиката за развитие на научния потенциал, като база за развитие на научната дейност е насочена към:

- ✓ Изграждане на инструментариум за подкрепа на изследванията и иновациите в съответствие с макроикономическата рамка за развитие на технологиите в България;
- ✓ Изграждане на стабилна основа за сътрудничество между науката и бизнеса, концентрация на ресурси и определяне на области от взаимен интерес;
- ✓ Разработване на специализирани инструменти за стимулиране на научните изследвания и иновациите, прилагащи различни финансови схеми, в т.ч.пилотни схеми за подпомагане на рискови проекти и т.н.;
- ✓ Създаване на благоприятни условия за младите учене в областта на науката и иновациите в България;
- ✓ Осигуряване на достъп до световни бази данни и обмен на информация на научни знания и разработване на национални и регионални научни програми;
- ✓ Повишаване на интелектуалния капацитет на нацията;

- ✓ Повишаване конкурентоспособността на българската икономка чрез внедряване на конкурентоспособни технологии и научни резултати;
- ✓ Насърчаване на провеждането на съвременни научни изследвания;

Полза за обществото

РАЗВИТИЕ НА НАСОЧЕНИ НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ В ПРИОРИТЕТНИ ОБЛАСТИ

- Развитие на научния потенциал за провеждане на съвременни научни изследвания в полза на икономиката и обществото
- Интензифициране на международното сътрудничество и интеграция между научни колективи и институции, насочени към участието ни в Европейското изследователско пространство
- Създаване, разпространение и прилагане на научните знания за устойчивото развитие и по-доброто качество на живот

Постигането на тази оперативна цел министерството планира да реализира посредством следните 3 програми – “Оценка, развитие и съхранение на националния научен потенциал”, “Насърчаване развитието на научната дейност чрез програмно-конкурсно финансиране” и “Интегриране на научните изследвания в образователните процеси в ДВУ”.

Показатели за полза/ефект:

- Брой участия в международни научни програми и инициативи на учените;
- Включване в международни научни мрежи

Програма 13 “Оценка, развитие и съхранение на националния научен потенциал”

Програмата цели подпомагането и провеждането на съвременни научни изследвания, с оглед подобряване на икономическата и финансовата среда за развитие на науката; поддържане на регистър на научната дейност; разработване на критерии за оценка на научните резултати; нови мерки, допълващи приетия Национален план за увеличаване на инвестициите в науката; създаване на обща рамка за създаване на условия за провеждане на съвременни качествени научни изследвания.

Програмата създава условия за участието на млади научни и преподавателски кадри в научни изследвания, интегрирани с учебния процес.

Резултатът от изпълнението на програмата е създаване на благоприятни професионални и социални условия за изграждане на ново научно поколение чрез интегриране на научните знания в учебния процес.

По Програма 13 “Оценка, развитие и съхранение на националния научен потенциал”, министерството предоставя следните продукти/услуги:

❖ **Разработване на национална политика за развитие на научната дейност и научния потенциал**

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Анализ и оптимизиране на нормативната уредба, с оглед подобряване на икономическата и финансова среда за развитие на науката;
- Създаване на информационна среда за обществено достояние на резултатите от научната дейност в полза на изграждане на икономика, основана на знанието;
- Научно-информационно осигуряване на процеса на университетското образование, научните изследвания, технологичното развитие и иновациите;
- Поддържане Регистър за научната дейност в България;
- Обмен на данни с Европейския регистър за научна информация;
- Дейности свързани с оценяване и международна оценка на научната дейност в Р България;

- Достъп до библиотекови и реферативни международни електронни бази данни, съдържащи пълнотекстови списания и публикации, книги и реферативни издания в областта на всички науки;
- Връчване на годишни награди на изявени учени и колективи;
- Даване на научни звания и съответните свидетелства за „доцент”, „професор”, „старши научен сътрудник” втора и първа степен;
- Даване на научни степени и съответните дипломи за „доктор” и „доктор на науките”;
- Утвърждаване и приравняване на научните степени, получени в чужбина към научните степени у нас;
- ❖ **Ограничаване процеса на изтичане на интелектуалния потенциал, в посока на стимулиране на циркулацията му и подобряване на възрастовия му профил**
Дейности за предоставяне на продукта/услугата
- Организиране и провеждане на конкурс “Млади учени”;
- Организиране и провеждане на Национален и Регионален конкурс „Млади таланти” и конкурс „Лаборатория на славата”;
- Анализирание на научни резултати с оглед създаване на условия за реализиране на младите хора в науката и бизнеса;
- Анализирание на научни резултати с оглед създаване на условия за кариерно развитие на учените в науката и бизнеса;
- Разработване на проект за стимули за привличане на младите хора в участието на научни изследвания.
- Популяризиране на резултатите от проведените конкурси;
- Участие на млади учени в международни форуми;
- ❖ **Стимулиране развитието на повече учени и регламентиране на позицията postdoc**
Дейности за предоставяне на продукта/услугата
- Анализирание на научни резултати с оглед създаване на условия за реализиране на младите хора в науката;
- Финансова подкрепа на грантова основа;
- Разпространение на резултатите от проведените конкурси;
- Дейности за привличане на външни донори.

Показателите за изпълнение:

- Брой подкрепени млади учени;
- Брой получени научни продукти.

Разходи по Програма 13

(в хил. лв.)

№	Програма 13 “Оценка, развитие и съхранение на националния научен потенциал”	2009 г.
I.	Общо ведомствени разходи:	10 968,4
	Персонал	870,5
	Издръжка	10 097,9
	<i>Администрирани разходни параграфи</i>	
II.	Администрирани разходни параграфи по бюджета на МОН	2,7
	1. Членски внос НЦИД	2,7
	Общо разходи (I.+II.):	10 971,0
	Численост на щатния персонал	66

Общият размер на разходите по програмата за 2009 г. е 10 971 хил. лв. и включват 10 968,4 хил. лв. ведомствените разходи на МОН, Фонд „Научни изследвания“, Висшата атестационна комисия и НЦИД по предоставяните продукти/услуги. Администрираните разходи по бюджета в размер на 2,7 хил. лв. представляват членския внос заплащан от НЦИД.

През 2009 г. по програмата ще са ангажирани 66 служители от системата на МОН.

Програма 14 “Насърчаване развитието на научната дейност чрез програмно-конкурсно финансиране”

Програмата цели осигуряването на научноизследователската и иновационната дейност с необходимите висококвалифициран и мотивирани изследователи в съответствие със стандартите на ЕС.

Насърчаването на научните изследвания във важни за страната области се реализира чрез финансиране на научни програми и проекти на конкурсен принцип - подпомагане създаването, развитието, разпространението и прилагането на научни знания, в полза на икономиката и обществото.

Програмата създава условия за: ограничаване процеса на изтичане на интелектуалния потенциал; подобряване на възрастовия профил на заетите в областта на науката; циркулация на научния потенциал; обмен на знания.

Резултатът от тези изследвания е реализирането на нови научни знания и използването им за повишаване конкурентноспособността на икономиката, качеството на живот и подобряване на инфраструктурата за научни изследвания и иновации.

По Програма 14 “Насърчаване развитието на научната дейност чрез програмно-конкурсно финансиране”, министерството предоставя следните продукти/услуги:

❖ Развитие на научната дейност в стратегически за страната области

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Анализирани на научни резултати, с оглед развитието на нови научни направления;
- Изграждане на мултидисциплинарни консорциуми, работещи по общи научни програми и повишаване на знания и умения;
- Създаване на условия за обмен и диалог между призьори от национални състезания с такива на световни конкурси;
- Осигуряване на външна оценка за качеството на постигнати програмни резултати;
- Участие в ЕВРОАТОМ.
- Европейски съвместни научни мрежи “ERA-NET+”;
- Европейски съвместни изследователски центрове;
- Разпространение на резултатите от проведените конкурси и разширение на обхвата им при необходимост;

❖ Насърчаване на университетските изследвания

Целта е да се стимулират научните изследвания във висшите училища чрез привличане на млади хора, които да участват съвместно с хабилитирани лица в осъществяването на научни изследвания, като в процеса на работа се създадат условия за доразвиване на техните оригинални виждания, подготовка и защита на дисертационен труд.

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Анализ на адекватността на условията за организиране на конкурс “Стимулиране и подпомагане на научните изследвания в държавните висши училища”;
- Реализация на конкурси;

- Популяризиране на резултатите от проведения конкурс;

❖ **Насърчаване на фундаменталните научни изследвания**

Цели подпомагане участието на българските учени в регионални научни проекти с високо качество, в полза на обществените процеси и откриване на нови сфери на научно познание.

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Реализация на тематични конкурси в приоритетни области на грантова основа;
- Независима оценка на научни резултати и определяне на последващи приоритетни направления;
- Стимулиране на сътрудничеството с млади хора и предоставяне на възможност да ръководят своя научна група;
- Насърчаване участието на българските учени в регионални научни програми;
- Разпространение на резултатите и създаване на условия за последваща реализация;

❖ **Подкрепа участието на национални екипи в крупни международни научни програми и организации**

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Финансова подкрепа на основата на споделено финансиране;
- Участие в ЦЕРН – Европейска организация за ядрени изследвания;
- Участие на български колективи в проекта Компактен Мюонен Соленоид (CMS) - по меморатдума за поддържане и управление на CMS детектора;
- Участие в Европейския център за средносрочни метеорологични прогнози
- Участие в ЕМБО – Европейска организация за биологически изследвания;
- Подкрепа на програма ФУЛБРАЙТ
- Подкрепа на двустранни научни и научно-технологични програми за изпълнение на съвместни проекти с други страни.
- Обновяване и доразвиване на Националната контактна мрежа (НКМ) и мрежата от национални представители в програмните комитети за подпомагане на българските учени за активното участие в рамковите програми на Европейската общност и проекти по Структурните фондове, изискващи съфинансиране;
- Национално съфинансиране на международни научни програми в съответствие с Регламента на 7 РП и програма COST

Показателите за изпълнение:

- Брой пазарно реализирани научни продукти
- Брой допълнително ангажирани млади хора в научните изследвания извън постоянния щат
- Брой изградени динамични звена на базата на реализиране на международни научни програми
- Брой участия в международни научно-иновативни мрежи.

Разходите по Програма 14

(в хил. лв.)

№	Програма 14 “Насърчаване развитието на научната дейност чрез програмно-конкурсно финансиране”	2009 г.
I.	Общо ведомствени разходи:	77 966,6
	Персонал	877,5
	Издръжка	77 089,1
	<i>Администрирани разходни параграфи</i>	
II.	Администрирани разходни параграфи по бюджета на МОН	3 182,8
	1. Членски внос ЦЕРН	2 822,8
	2. Текущи разходи за плащания към Фулбрайт	360,0
	Общо разходи (I.+II.):	81 149,4
	Численост на щатния персонал	20

Общият размер на разходите по програмата за 2009 г. е 81 149,4 хил. лв. и включва 77 089,1 хил. лв. ведомствени разходи на Фонд „Научни изследвания” и МОН, по предоставяните продукти/услуги. Администрираните разходи по бюджета са в размер на 3 182,8 хил. лв. и включват членския внос за ЦЕРН и плащанията към Фулбрайт.

През 2009 г. по програмата ще са ангажирани 20 от системата на МОН.

Програма 15 “Интегриране на научните изследвания в образователните процеси в ДВУ”

Основната цел на програмата е подобряване ефективността на обществения сектор за стимулиране развитието на научноизследователска дейност и стимулиране на научните изследвания, развитието на художествените и творческите умения във висшите училища. Програмата цели провеждане на политика на интегриране в Европейското научноизследователско пространство.

Резултатът от изпълнение на програмата е повишаване ефективното участие на българските учени в европейските програми и инициативи.

По Програма 15 “Интегриране на научните изследвания в образователните процеси в ДВУ”, министерството предоставя следните продукти/услуги:

- ❖ **Интензифициране на международното сътрудничество и интеграция между учените, осигуряващи провеждането на съвременни научни изследвания**
Дейности за предоставяне на продукта/услугата
  - Координация на Седма рамкова програма, програма КОСТ, програма ЕВРАТОМ, специфичните програми ЕРА-НЕТ+ за сътрудничество в областта на науката, технологическото развитие и иновации, осигуряване на съфинансиране за успешни проекти с българско участие;
  - Координиране на участието на Република България в дейности финансирани от Изследователския фонд за възгледи и стомана, съвместно с Министерството на икономиката и енергетиката;
  - Обща координиране на Програмата за конкурентноспособност и иновации, съвместно с Държавната агенция по информационни технологии и съобщения;

- Набиране и анализ на статистически данни относно участието на България в международни научни програми
  - ❖ **Създаване на конкурентни научни продукти и ефективна пазарна реализация (оздравяване на връзката наука - индустрия)**
Дейности за предоставяне на продукта/услугата
    - Въвеждане на насочени финансови механизми в подкрепа на връзката наука-индустрия;
    - Мониторинг на изпълнението на програмата;
    - Анализирание на научни резултати, с оглед разширяване на конкурса във важни за страната области.
    - Организиране и провеждане на конкурс “Университетски научноизследователски комплекси”.
  - ❖ **Подобряване на изследователската инфраструктура**
Дейности за предоставяне на продукта/услугата
    - Реализиране на конкурс „Научна инфраструктура” на базата на споделено финансиране;
    - Мониторинг на изпълнение
    - Изграждане на комплекси предлагащи специфично научно обслужване.
- Целта на този продукт/услуга е осигуряване на съвременна инфраструктура за провеждане на съвременни научни изследвания.
- ❖ **Изследвания, подкрепящи развитието на научно-изследователка и художествените и творчески умения в държавните висши училища.**
Дейности за предоставяне на продукта/услугата
    - Насърчаване на присъщата на държавните висши училища научна или художествено-творческа дейност;
    - Въвеждане на система за наблюдение и оценка на резултатите от научноизследователска

Показателите за изпълнение:

- Брой на интегрираните колективи, изпълняващи съвместни научни проекти и програми (оздравяване на връзката наука-образование)
- Брой ново изградени институционални динамични звена в стратегически за страната области
- Брой звена със съвременна инфраструктура и научно оборудване в приоритетните научни области спрямо общия брой на научните звена.

Разходи по Програма 15

(в хил. лв.)

№	Програма 15“Интегриране на научните изследвания в образователните процеси в ДВУ”	2009 г.
I.	Общо ведомствени разходи:	14 517,5
	Персонал	88,5
	Издръжка	14 429,0
	<i>Администрирани разходни параграфи</i>	
II.	Администрирани разходни параграфи по бюджета	0,0
	Общо разходи (I.+II.):	14 517,5
	Численост на щатния персонал	6

Общият размер на разходите по програмата за 2009 г. е 14 517,5 хил. лв. Същите са ведомствени разходи на Фонд „Научни изследвания” и МОН, по предоставяните продукти/услуги.

Други програми

Някои от дейностите в отговорностите на МОН не могат да бъдат представени в контекста на идентифицираните стратегически цели. Ето защо, МОН въвежда “област на политиката” с наименование “Други програми”, в която се отнасят всички програми (и по този начин съответните дейности/проекти), чиито принос за постигането на формулираните по-горе стратегически цели на ПРБК не може да бъде идентифициран, но които са му възложени посредством законодателството.

Програма 16 “Колекциониране, консервиране и дълготрайно съхранение на микробиологични образци”

Бюджетната програма на НБПМКК цели повишаване и достигане на стандартите за качество в работата по колекционирането в съответствие с международните изисквания към Центровете за биологично разнообразие (ЦБР); въвеждане на допълнителни процедури за определяне на таксономични показатели на съхраняваните образци; създаване на условия за работа в съответствие с действащата нормативна уредба за работа с биологични материали.

Приемането, съхранението, контрола по качеството и отпускането на микробиологичните образци е единен комплекс от услуги. Основните дейности са свързани с поддържането на колекцията от над 8 000 образци, от които 8 % ежегодно се проверяват и възстановяват. Провеждат се и изследвания по запазването на тяхната автентичност. Всички щамове имат досиета на хартиен и технически носител и са описани в Каталог. Последният се разпространява чрез Интернет. Разработват се процедури и научно-приложни задачи, които целят повишаване на качеството на работата по колекционирането.

❖ Приемане, съхранение и контрола по качеството и отпускането на микробиологичните образци

Дейности за предоставяне на продукта/услугата

- Приемане на образци на депозит – образците стават собственост на държавата и НБПМКК свободно може да ги предоставя на трети лица
- Приемане на образци на отговорно пазене (в течен азот)
- Съхраняване на микробиологични образци;
- Проверяване и възстановяване на микробиологични образци;
- Предоставяне на микробиологични образци от наличния фонд
- Внос и износ на микробиологични образци от и за чужбина
- Информационни услуги за наличие на микробиологични образци в наши и чужди колекции, справки за условия на култивиране

Показатели за изпълнение:

- Брой внесени микробиологични образци от чужбина;
- Брой изнесени микробиологични образци за чужбина;
- Брой на проверяваните и съхранявани микробиологични образци.

Други институции, допринасящи за предоставянето на продукта/услугата.

Научни и учебни звена, които изписват нови микробиологични образци от чужди колекции или депозират собствени изолати.

Информация за наличността и качеството на данните

НБПМКК има богат опит в правилното събиране, картотекиране и каталогизиране на данните, както и за проверка на тяхната достоверност. Спазват се международните изисквания и базите данни се съхраняват на хартиен и технически носител (дублирано на различни места). Основният начин на събиране на информацията е от депозиторите, а проверка на данните – от бази данни на чужди колекции чрез Интернет.

Разходи по Програма 16

(в хил. лв.)

№	Програма 16 “Колекциониране, консервиране и дълготрайно съхранение на микробиологични образци”	2009 г.
I.	Общо ведомствени разходи:	305,8
	Персонал	249,2
	Издръжка	56,7
	<i>Администрирани разходни параграфи</i>	
II.	Администрирани разходни параграфи по бюджета	0,5
	1. Членски внос EBRCN	0,5
	Общо разходи (I+II):	306,3
	Численост на щатния персонал	27

Общият размер на разходите по програмата за 2009 г. е 306,3 хил. лв. От тях ведомствените разходи са в размер на 305,8 хил.лв., администрираните - 0,5 хил. лв. са за участие на НБПМКК в европейски организации.

Програма 17 “Администрация”

В програмата са включени дейностите, които подпомагат изпълнението на 17-те програми за постигането на стратегическите цели на МОН. Тъй като дейностите отнесени в програмата са междинни, т.е. обслужват предоставянето на продуктите/услугите, формиращи програмите във всички области на политиките, разходите за тях са изведени в самостоятелна програма.

Дейности за програмата

- участие в разработването на проекти на нормативни актове;
- процесуално представителство на министерството пред съдилищата;
- изготвяне проекти на договори и становища по законосъобразността на договори;
- изпълнение на дейностите по разработване на проектите на годишния бюджет на министерството и бюджетите на ВРБК;
- даване на методически указания на ВРБК относно изготвянето на отчетите за касово изпълнение на бюджета;
- отчитане изпълнението на бюджета;
- осъществяване на контрол на извършените плащания и анализ по видове разходи;
- счетоводно отчитане, изготвя ежемесечни и годишни оборотни ведомости, подготовка на годишния баланс, счетоводно и касово обслужване на структурните звена;
- анализ на потребностите и планиране обучението на персонала;

- деловодно обслужване и архивиране на приключените преписки;
- програмно и техническо осигуряване на компютърната техника;
- ведомствена охрана и пропускателен режим;
- материално-техническо снабдяване;
- административно обслужване на юридически и физически лица;
- протоколната дейност на министерството.

Разходи по Програма 17“ Администрация”

(в хил. лв.)

№	Програма 17 “Администрация”	2009 г.
I.	Общо ведомствени разходи:	6 721,5
	Персонал	3 995,4
	Издръжка	2 726,1
	<i>Администрирани разходни параграфи</i>	
II.	Администрирани разходни параграфи по бюджета на МОН	0,0
	Общо разходи (I.+II.):	6 721,5
	Численост на щатния персонал	292

Общият размер на разходите по програмата за 2009 г. е 6 721,5 хил. лв. и включват разходите на ЦУ на МОН, Регионалните инспекторати по образованието, Звеното за оперативно управление и финансово осигуряване на образованието и административните разходи на ЦКОКО.

През 2009 г. по програмата ще са ангажирани 292 експерта от системата на МОН.